

INTERNAL ASSESSMENT

नाव : कल्याणी जगदिश सिंदिवूरे

विषय : भूगोल (अत्र पट्टिले)

वर्ग : B.A. 1st year

(2021 - 2022)

प्रमती महीला कला महाविद्यालय
भंडारा

प्रश्न १. भूगोलच्या अध्ययन पद्धती स्पष्ट

उत्तर भूगोलच्या अध्ययन पद्धती :

कोणत्याही ज्ञान शाखेचा अभ्यास करण्यासाठी वेग वेगळ्या साधनांचा तंत्राचा व पद्धतींचा वापर केला जातो.

विशेषतः प्राकृतिक भूगोलाच्या अभ्यासा- करीता निरीक्षण व सर्वेक्षण विषय

अभ्यास पद्धती सौ ह्दातिक अभ्यास पद्धती, नकाशे- छायाचित्र विवेचन

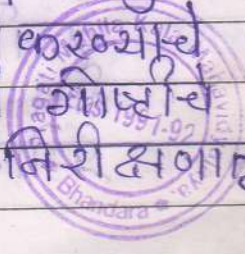
अभ्यास पद्धतींचा वापर केला जातो प्राकृतिक भूगोलाचा अभ्यास करताना

सामान्यपणे खालील आठ पद्धतींचा वापर केला जातो.

१) निरीक्षण अध्ययन पद्धती :

भूगोलशास्त्र ही प्रामुख्याने निरीक्षणा द्वारे अध्ययन करण्याचे शास्त्र आहे कोणत्याही गोष्टीचे

वृत्त ज्ञान व्यक्तिगत निरीक्षणाने
Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya, Bhanu

समोचन-२

$$\text{सुत्र } \bar{x} = \frac{\sum f_i x_i}{N}$$

005
021

$$001 \quad \bar{x} = \frac{1550}{10} = 155$$

$$001 \quad \bar{x} = 15.5$$

008

$$001 \quad \text{मध्यमान} = 15.5$$

02

Solve

0221

total

RDAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्रवाली मंगल शेण्डे

प्रगती महिला कला
महाविद्यालय भंडारा

विषय : भूगोल

वर्ग : बी. ए. तृतीय (5. sem)

वर्ष : 2023

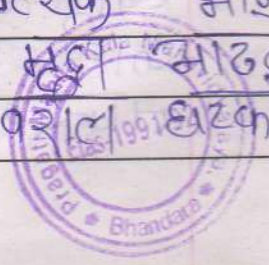

प्र: ३) महाराष्ट्रातील मृदेचे प्रकार नकाशासह
रूपरत करी. आणि मृदेचे धूप हाव्याचे
कारण सांगा.

०- प्रस्ताविक :- " गिरानेराळ्या वाढत्या शक्ती
च्या कारकांमुळे मृष्टपृष्ठावरील खडकाची
तूटफूट होऊन तयार होणाऱ्या माताच्या
पातळ थराला मृदा असे म्हणतात.
शेताच्या ह्ण्टान मृदलां भुज्यासा-
धान महत्त्व आहे. कारण शेतीच्या
सुपाकतवर शेताचा विकास आणि पयाथन
अन्नधान्य व कच्च्या मालाचे उत्पादन
अवलंबून असत शेत तयार लोकांच्या
उद्योगधंदे, व्यापार इत्यादीचा प्रगती
शेतावर अवलंबून असत.

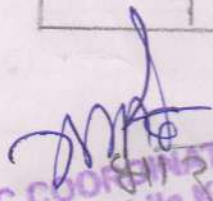
मृदेचे प्रकार आणि वितरण :-
सर्वत्र एकाच
प्रकारची मृदा आढळत नाही. कारण खडक
व हवामानाच्या संयुक्त पाश्र्नामामुळे मृदा
तयार होत असल्याने प्रत्येक भागात
वैविध्यपूर्ण प्रकारच्या मृदा आढळत

महाराष्ट्रातील मृदावरही पश्चिम घाटाच्या
ICAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

2. cm

 IQAC COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

मीच्या दिलेला नमूना (५११०१) नमूना
 (५११०१) नमूना

नाव :- दार्शनिक देवानंद खंगारे
शाळेचे नाव :- पुगती महिला
कला महाविद्यालय अंसार

विषय :- भूगोल Assignment

वर्ग :- B.A. I

2022-23

★ प्राकृतिक भूगोलचे व्याख्या
साधून व्यवस्थापन व व्यापार साधने
त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रस्तावना :- प्राकृतिक भूगोल ही भूगोल
शास्त्राची एक मुख्य शाखा आहे. मानवाच्या
प्रत्येक कृती प्राकृतिक दृष्टीकोनातून
वा अप्रत्यक्षरीत्या निर्गमित असल्याने
मानवी क्रियांचा अभ्यास करण्याच्या
दृष्टीने प्राकृतिक भूगोलाचा अभ्यास
महत्त्वाचा मानला जातो. मानवाच्या
विकासाचा शोध घेतला तर असे
आढळून येते की त्याने जमनी अच-
वरेपसून ते आसमानीयता (व्यवस्थापन)
पुढीलसाठी कधी जमनीचे अच-
वरे कधी संघर्ष केला आहे. आदि-
मानवाची वस्ती उहेव होती. त्यावेळी
शिकार करून आपले अन्न मिळ-
विते. नंतर नद्या, नाल्यांचे पाणी
पिऊन तो आपली तहान भागविते

MAHARASHTRA
Pragati
Mahavidyalaya, Bhi

Pragati
Mahavidyalaya, Bhi

(1) स्थान अभ्यास

(1) भूअंतर्गत हालचालीमुळे लुनामी, भू
ज्वालामुखी, दरड कोसळणे, भूमीपान
होणे, चामोट्या आपली घडन ये

(2) प्लेट टेक्टॉनिक्स याच्या अभ्यासातून
ज्वालामुखी, भूकंपसुद्धी क्षेत्र कोस
आहट्याची माहिती समजते.

• मूळ हालचालीच्या परिणामातून दरड
कोसळणे, भूमीपान या नैसर्गिक
आपली घडतात.

(2) जागतिक समस्या सोडवण्यासाठी
महत्त्व

• भूदाख्य

• जागतिक तापमान वाढ.

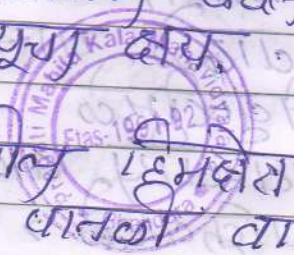
• पाणी नैसर्गिक साधन संपदेचे संरक्ष

• सागरजल पोतलेन बंदल

• ऑक्सिजन वायुचा दर

• सागरजलमधील धुवीय तट्यातील हिमक्षय वितळून
सागरजलमधील पातळी वाढून आहे.

Pragati Education Kala
Mahavidyalaya, Bha...

प्र. 1 प्रसूतिपूर्व विकास म्हणजे काय? प्रसूतिपूर्व विकारावर परिणाम करणारे घटक?

8/3/25 प्रस्तावना - गर्भधारणा व्याख्यापासून वाचकाच्या जन्म वेदिकेपर्यंतचा काळ म्हणजे प्रसूतिपूर्व काळ. या अवस्थेत मातेने आपल्या प्रकृतीची, मानसिक स्वास्थ्याची, आहाराची दक्षता घ्यायचा वेळ आहे. जर मातेने अशा निरोगी अवस्थेत तर बाळक सुद्धा सुदृढ व निरोगी होऊ शकते. अन्यथा बाळकावर काही घटकांचा परिणाम होऊन त्याचे स्वास्थ्य बिघडते. आईच्या स्वास्थ्याचा प्रसवपूर्व विकासावर परिणाम होतो. हे स्पष्टीकरणाने विदु व्यक्तित्व आहे. प्रसूतिपूर्व विकासावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची माहिती असणे आवश्यक आहे. प्रसूतिपूर्व विकासावर परिणाम करणारे घटक

- 1) मातेचे वय
- 2) मातेचा आहार
- 3) रक्तातील R/H घटक
- 4) आरोग्य
- 5) मद्यपान, धूम्रपान, तंबाखू, मादक द्रव्य (Drugs)
- 6) मातेचे आरोग्य
- 7) मानसिक अवस्था

Shrikrupa

प्र. १) नवजात बाळकाची प्रतिक्षित क्रिया
 प्रस्तावना :- बाळकाच्या मालसिक विकस-
 नाचे महत्वाचे अंग म्हणजे
 बाळकाचा वैदिक विकास. बाळकाचा मालसिक
 विकास कसा होतो हे अभ्यासणे आवश्यक
 आहे. बाळकाच्या मालसिक क्रिया कशा चाल-
 तात, त्यांच्या मनात कोणते विचार उत्पन्न
 वतात, बाळक कशातून विचार करित असते
 व त्याचे सामाजिक वेग महत्वाचे आहे. त्यामु-
 ले अंकुषणा कशा पथार होतात, त्यात
 परिवर्तन कसे होऊ पावते, अंकुषणांचा
 अभ्युद्योग कसा होऊ पावतो हे समजणे
 आवश्यक आहे.

नवजात बाळकाची प्रतिक्षित क्रिया :-

प्रतिक्षेपण क्रियांमधून नवजात बाळकाच्या
 हालचालींचा अभ्यास करता येतो. प्रतिक्षेपण
 क्रिया या दोन प्रकारच्या असतात.

- १) सामान्य क्रिया (General Activities)
- २) विशेष क्रिया (Specific Activities)

१) सामान्य क्रिया :- जन्म झाल्याबरोबर प्रथम
 नवजात बाळक उठतो. पहिले
 उठणे म्हणजेच पहिले स्वयं होऊन स्वयं-च्छवास
 करण्यास सुरुवात करतो. त्याचप्रमाणे मूत्र मारणे
 विसर्जनाच्या क्रियाही करत राहतो या प्रारं

Home - Eco
 Head of the Dept
 Pragati Mahavidyalaya
 Bhandara.

ICAO COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. ५. प्रसूतीपूर्व विकास म्हाजे काय ? प्रसूतीपूर्व विकासावर परिणाम करणारे घटक ?

प्रस्तावना :- गर्भधारणा झाल्यापासून बालकाचा जन्म होईपर्यंतचा काळ म्हाजे प्रसूतीपूर्व काळ. या अवस्थेन मातेने आपल्या प्रकृतीची, मानसिक स्वास्थ्याची, आहाराची दक्षता घ्यायला हवी. आई जर आनंदी आणि निरोगी असेल तर बालक सुदृढ व निरोगी होऊ शकते. अन्यथा बालकावर काही घटकांच्या परिणाम होऊन त्याचे स्वास्थ्य बिघडते. आईच्या स्वास्थ्याचा प्रसवपूर्व विकासावर परिणाम होतो हे संशोधनाने सिद्ध झालेले आहे.

प्रसूतीपूर्व विकासावर परिणाम करणारे घटक

- १) मातेचे वय
- २) मातेचा आहार :- प्रमाणित आहार
- ३) रक्तातील RH घटक
- ४) औषधे
- ५) मद्यपान, धुम्रपान, तंबाखू, मादक द्रव्ये
- ६) मातेचे आरोग्य
- ७) भावनिक अस्वस्थता
- ८) क्ष - किरणे ✓
- ९) सामाजिक - आर्थिक दर्जा
- १०) परिस्थितीजन्य घटक
- ११) गर्भवस्थेतील आहारविषयक चुकीच्या समजुती आणि त्याचा होणारा परिणाम

मातेचे वय :- स्त्रीच्या प्रसूतीच्या दृष्टिकोनातून योग्य वय २१ ते ३५ असते. या वयात

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

६) मानेचे आरोग्य —: मूल सुदृढ होण्यासाठी प्रथम मानेचे आरोग्य योग्य असले पाहिजे. आई अशक्त असेल तर मूल नीट विकसित होणार नाही. उदा. काही रोगांचा बालकांवर अनिष्ट परिणाम होतो. रुबेला (Rubella), उपदंश (Syphilis), मधुमेह (Diabetes). i) आईला जर रुबेला झाला तर गर्भाने वाढणाऱ्या बालकाचे हृदय, मेंदू, कान, डोळे ह्यांवर परिणाम होतो. ii) गर्भवतीला मधुमेह असेल तर तिचे वजन कमी असते. त्यामुळे गर्भची वाढ योग्य होत नाही व काही दोष निर्माण होतात. गर्भवतीला मानसिक ताण असेल तर मधुमेह तीव्र स्वरूपाचा होतो, ज्याचा बालकांवर परिणाम होतो. (iii) उपदंश हा लैंगिक रोग आहे. आई जर या रोगाने व्यथित असेल तर बालक जन्मतः अंध होते आणि बालकात बधिरता आणि मानसिक दोष येवू शकतात.

७) भावनिक अस्वस्थता —: गर्भवती स्त्रीला आई होण्याचा मान मिळतो आणि बहुधा ती सुखी असते. पुढे पर्व संपून दुसऱ्या पर्वाने पदार्पण केले असते. घरातील बाकीचीही मंडळी स्त्रीने सुखात राहावे याची दक्षता घेतात. अशा आनंदी आईची मुले सुद्धा आनंदी - हसरी असण्याची शक्यता असते. पण जर आईला मूल नकोसे असेल किंवा काही अडचणीमुळे तिला बालकाचा जन्म अडचणीचा वाटत असेल तर ती दुःखी, मानसिक ताणाखाली वावरणारी आणि अल्प होते.

सोनटग (Sontag) यांनी मानेच्या अस्वस्थतेमुळे गर्भ अस्वस्थ होतो आणि अधिक विधारीस होतो.

Hom. Eco.
Head of the Dept.
Pragati Mahila Mahavidyalaya
Bhandara

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

नाव: गुंजन पारेलाल मेडाम

वर्ग: B.A. I (2023-24)

विषय - गृहसंस्था

PAGE NO.:

08

DATE:

10

① कौटुंबिक साधनसंपत्तीवर परिणाम करणारे

हाल

उत्तर ①

राजकीय परिस्थिती

राजकीय परिस्थिती स्थिर आहे किंवा अस्थिर आहे यावर कुटुंबाचे नियम अवलंबून

इयत्ताने, देशात स्थिर सरकार असल्यास

हीनलेली राजकीय नियम स्थिर असतात. परंतु

राजकीय अस्थिरतेच्या परिस्थितीत राजकीय

नियम पारिवार बदलते, ज्ञानाने

कुटुंबाची जिवलगरीळी

कुटुंबाच्या वास्तवशापनावर परिणाम करणारा

हा एक महत्त्वाचा हाक आहे. कुटुंबाची

जिवलगरीळी नशी असून त्यानुसार कुटुंबातून

उपलब्ध इयत्ताच्या साधनसंपत्तीची वास्तवशापन

करावे लागते, कुटुंब परंपरागत मुल्यानुसार

चाळत असल्यास त्यांचे जीवन गाढे असते,

आणि वास्तवशापनावरील शक्ती कमी होतो.

आकास्मिक संकट

बाळ्यांच्या जिवजान कधी कधी घडवळे

संकट आकास्मिकपणे उभे राहते, कुटुंबातील

बाळ्यांना मरि आजारपण येते किंवा अपघात

होतो, संपत्तीचे नुकसान होणे या परिस्थिती

नीचा साधनसंपत्तीच्या वास्तवशापनावर परिणाम

आवळतो. अशा वेळी साधनसंपत्तीच्या

वास्तवशापनाची उपयोग्य करावा लागते.

IGNA COORDINATOR

Pragati Mahila Kala

Mahavidyalaya

शुष्क पुष्परचना

ज्या वेळेस ताजी फुले व पाने उपलब्ध होत नाहीत, त्या वेळेस वाळलेले पाने व फुलांचा वापर करून शुष्क पुष्परचना केली जाते.

शुष्क पुष्परचना करताना निम्नलिखित वाळलेल्या फांद्या, फुले, पाने, फळे यांच्या काळपकतेने उपयोग करण्यात येतो. हे साहित्य आहे त्याच रूपात उपयोग आणण्यात येतो किंवा त्यांना रंग लावण्यात येतो किंवा पॉलिश करण्यात येते. वाळलेल्या लाकडी खोडाला पार्वभाग मानून त्यावर वाळलेले फुले किंवा तुऱ्यांचा उपयोग करताना नैसर्गिक आकारानेच वाळलेल्या फांद्या, तुरे, गवत, गव्हाच्या झोंब्या, कापसाचे बोंड, वाजरीचे किंवा न्वारीचे कुण्डू यांचा उपयोग करतात. या पुष्परचनेत रंगा व आकाराने प्राधान्य दिलेले आढळते.

तरंगती पुष्परचना

शुष्क पुष्पपत्रांना अशा प्रकारची रचना करतात. यामध्ये पाणी येत नाही त्यामध्ये अशारितीने फुलांची रचना करतात की ती फुले तरंगतात. विमानात मध्यभागी एक आकषेक फुल मानून त्यासोबत पुष्प

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya, Bhandara

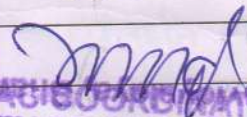

Home Eco.
Head of the Dept
Pragati Mahila Mahavidyalaya
Bhandara

1. अन्नार्थी व्याख्या लिहून आरोग्याचे परिमाण सोबतच समजावून सांगा.

उत्तर => व्याख्या :- मानवाला जिवंत राहण्याकरिता आहारार्थी आवश्यकता असते. आहारामुळे व्यक्तीची भूक तर भागवल्या जातेच, पण त्या वर्षावर इतरही महत्त्वाचे कार्य अन्नाद्वारे पार पाडल्या जातात. "शरीराचे पोषण ज्यामुळे होते त्याला अन्न असे म्हणतात."

प्रास्ताविक :- कुठल्याही व्यक्तीचे स्वास्थ्य उत्तम राहण्यासाठी योग्य आहार मिळणे आवश्यक आहे. शरीरास उत्तम पोषक युक्त आहार मिळाल्यास व्यक्ती निरामय जीवन जगते. तसेच व्यक्तीची कार्यक्षमता, पुनर्निर्मिती, स्वास्थ्यही, आहाराने हजिरे अवलंबून असते. व्यक्तीला योग्य प्रमाणात सर्व पोषक द्रव्य युक्त आहार ह्याचला ह्या कारणे व्यक्तीचे स्वास्थ्य म्हणजे केवळ शारीरिक स्वास्थ्य नव्हे तर मानसिक आरोग्यही उत्तम असण्याला ह्या आरोग्य व अन्नार्थी जतनाचा संबंध आहे.

राज्य शासनाच्या
विशेष शाखा
महाराष्ट्र शासनाच्या

ब) प्राणिक खाद्यपदार्थ - 1) दुध व दुधाचे पदार्थ
2) मांस, मासे
3) अंडे

2) अन्नानुसार -

अ) उष्णता व शक्ति उत्पादक - 1) तृणधान्य
2) केसमुळे

ब) शरीरनिर्माणक - 1) डाळी
2) ~~तेलबिया~~
3) ~~दुध, दुधाचे पदार्थ~~
4) ~~अंडे~~
5) मांस, मासे.

तृणधान्याचे महत्त्व :-

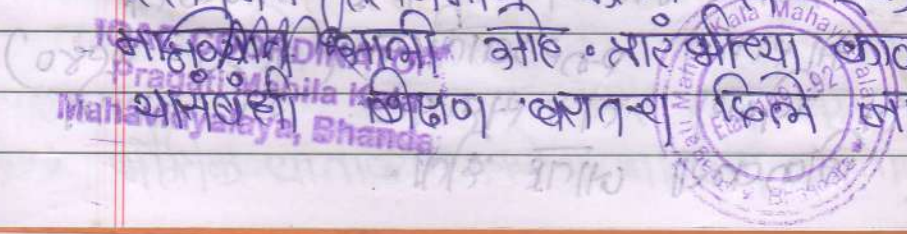
भारतीयोंच्या आहारातील महत्त्वाचा घटक म्हणजे तृणधान्य होय. दुर्ज व शक्ति मिळवता येणाऱ्या तृणधान्याचे महत्त्वपूर्ण आविष्कार संपूर्ण जगात तृणधान्यांचा उपयोग वेगवेगळ्या रूपात करून जास्त प्रमाणात करण्यात येतो. तृणधान्यांमध्ये गहू, तांदूळ, ज्वारी, बाजरा, मका, शर्करा, अंड, इत्यादींचा समावेश होतो. सर्व तृणधान्यांचा

 Eco. सारखा पोषक घटक
 Head Fine D. ppt. असतो
 Pragati Education Society वेगवेगळे असते
 B. andara. मानव
 आवश्यक असणाऱ्या केलरीपैकी 70 ते 80%

नाव! कश्चिद् इच्छाम शैव
B.A.I - 2022-23
विषय - अर्थशास्त्र

classmate
Date
Page

वृहन्नृणांशास्त्रात्वात्त्याख्या मिहा वृहन्नृणांशास्त्रात्
विविहा शाखा व त्याशा विविहा
जीवनातीत उपयोग सविस्तार मिहा.
उत्पादः प्रस्तावनाः वृहन्नृणांशास्त्र हा प्रवासा
जिहाळ्याशा विषय आहे. वर्तमानकाळात
हा विषय विद्यार्थी मध्ये अतिशय लोकप्रिय
आहे तसेच लुडुवातीत सफरशास्त्रा स्वरुपी
जीवनातीत आवश्यक असून हा विषय
आहे. कुठल्याही शाखा सर्वांगीण विकास उद्यत
असताना त्याशा आधार समाज मजबूत
जातो. धर किंवा लुडु हा समाजाच्या एक
असिद्ध बूट आहे. लुडुवाती कार्य सुखीत
शाख्याकारना सहिणी मत्वाशी कर्मिणी
उत्पादन असते. एका कुमारीमा धर वनविषय
कार्य सहिणी करत असते. लुडुवा काळातही
सहनिमित्त सहनिमाण करणे ही एक कला
बाहुबली मिानी आहे. धर मिथ्या काळात
सामवाही जिवान वगतच विभि जात होते.

शास्त्रानुसारं नियम आढळू नयेतात.

२) कांठबिक साहजसंपत्ती व्यवस्थापन ही अतिशय महत्वाची कारणा आहे मानवी गरजा अमर्यादित असतात. परंपरुतु मर्यादित साहजानुस्था सहाय्याने या गरजांचे पूर्ती करणे म्हणजे महत्त्वव्यवस्थापन होय. मर्यादित मानवीय व अमानवीय साहजसंपत्ती असलेल्या साहजसंपत्तीचा योग्य उपयोग करून घ्यायचा आहे या कारणात किकविणे जाते.

३) वस्त्राकारण : मानवाच्या आवश्यक गरजांपैकी पहिली ही एक आवश्यक गरज आहे. आजच्या सुवात तर वस्त्राचा व्यक्तीच्या जिवितात अतिशय महत्त्वाचे स्थान प्राप्त झाले आहे. वस्त्राकारणाच्या क्षेत्रात व्यक्ती वस्त्राची योग्य निवड करणे आणि त्यामुळे त्याचे व्यक्तिमत्व ठरवणे शक्यते.

Home - Eco.
Head of the Dept
Pragati Mahila Mahavidyalaya
Bhandara.

COORDINATOR
Pragati Mahila Kaia
Mahavidyalaya, Bhandara

1) गृह अर्थशास्त्राची व्याख्या किंवा गृह अर्थशास्त्राचा विविध शाखा व त्याचा दैनंदिन जीवनातील उपयोग सावित्कार लिहा.

उत्तर :- प्रस्तावना :- गृह अर्थशास्त्र हा सर्वांच्या जिवालाच्या विषय आहे. वर्तमानकाळात हा विषय विद्यार्थ्यांमध्ये आकर्षक लोकप्रिय आहे तसेच कुटुंबातील सदस्यांच्या सुखी जीवनासाठी आवश्यक असून हा विषय आहे. कुठलाही राष्ट्राच्या सर्वांगीण विकास व घात असताना त्याचा आधार समाज मानल्या जातो. घर किंवा कुटुंब हा समाजाचा एक आर्सेन घटक आहे कुटुंबाचे कार्य सुलभ चालवण्याकरिता गृहेणी महत्त्वाची भूमिका बजावत असते. एका इमारतीचा घर बनविण्याचे कार्य गृहेणी करत असते. जुव्या काळातही गृहेनिर्मिती करणे ही एक कला मानल्यात आली आहे. प्रारंभीच्या काळात शासबंधी शिक्षण घरातच दिले जात होते. परंतु आजकाल समाजात अनेक परिवर्तने झाली आहेत. गृहेणी रोजगाराकरिता घराबाहेर पडणे सुरू झाले. महिला घराबाहेरील व घरातील

IPAC Mahila K...
Pragati Mahila K...
Mahavidyalaya, Shanda

Mahavidyalaya
Pragati Mahila K...
Shanda

द्वि) आनिश्चय मंदत्वाची शाखा आहे मानवी गरजा
अमर्थादित असतात परंतु मर्थादित गरजा
साधनांच्या साहाय्याने या गरजांची पूर्ती करणे
मददले गृहव्यवस्थापन होय. प्रत्येकजण मानवीय
व अमानवीय साधनसंपत्ती असते व त्या साधनसंपत्ती
च्या योग्य उपयोग करता करायच्या हे या शाखेत
शिकविले जाते.

3) वस्त्रशास्त्र :- मानवाच्या आवश्यक गरजांपैकी
वस्त्र ही एक आवश्यक गरज आहे आजच्या युगात
पर वस्त्राला व्यक्तीच्या जीवनात आनिश्चय मंदत्वाचे
स्थान प्राप्त झाले आहे वस्त्रशास्त्राला खातामुळे
व्यक्ती वस्त्रांची योग्य निवड करू शकते व त्यामुळे
त्याचे व्यक्तिमत्त्व उज्वळते दिसते.

4) मानवविकास :- हा शास्त्रात विशु गभ्रति
असल्यापासून त्याचा कशाप्रकारे विकास होत जातो
थावद्वल माहिती प्राप्त होत असते. मानवान जन्माचा
मूळ मुत्पुर्णत अनेक प्रकारचे शारिरीक

1) अठ्ठाव्या व्याख्या निहून न आरेव्याने परीमाण मविस्तार समजवून आंगा

उत्तर :- परतावणा - मानवाचा जिवण पाहण्याची आहाराची आवश्यकता असते. आहारामुळे व्यक्तीची शक्ती वाढते. आहारामुळे शरीराला आवश्यक असलेल्या पोषक पदार्थांचा जालवणे, पोषक पदार्थांचा उतारही महत्वाचे कार्य अठ्ठाव्या व्याख्या पाहण्या जाताल.

शाखा :- शरीराचे पोषण ज्यामुळे होते त्याला अन्न असे म्हणतात

अठ्ठाव्या कार्ये पुढीलप्रमाणे -

1] आहारिक कार्य

2] सामाजिक कार्य

3] भावनात्मक कार्य

4] आर्थिक कार्य

Handwritten signature

Frangali Mahila Kalyan Mahavidyalaya, Bhand...

— आख्या —

व्यक्ती जेका पूर्ण आर्थिक व मानसिक
विप्राप्ती होत असतो, त्यावेळीस आर्थिकता
अनेक किशांसाठी तसेच आर्थिक
नापमान निर्यात ठेवण्यासाठी ज्या
समाजात कुर्बे कुर्ब्या व्यय
होतो, त्याला आधार यथापचय असे
म्हणतात.

आधार यथापचय करार परिणाम

कारण घटक

अ) आधार यथापचय रिषाम सुवीय घटक
समाविन कराला

१) आर्थिक आकार

२) आर्थिक वजन

३) वय

४) आर्थिक परिणाम

५) मिग

६) मानसिक

Home
Head of the L
Fragati Mahila Mahav...yalaya
Bhandara.

प्र 1) वान विकासशास्त्राची व्याख्या सांगून वृद्धी
विकासातील फरक स्पष्ट करा.

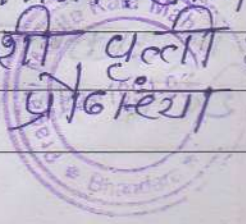
उत्तर प्रास्ताविक :-

वानविकासशास्त्राची महत्त्व दिवसेंदी
परत लोकांना पटवू पटू लागले आहे. सामाजिक
परिस्थिती बदलली आणि कौटुंबिक समस्या वाढल्या
विभिन्न कटुवाची स्वरूपात वाढ झाली. त्यातच
आइपडिजिटल दौरेही कामानिमित्त घराबाहेर पडू
लागले. महान मुलांना वाढपिण्याचा प्रश्न उभा
राहिला. त्यातच पालकांची मुलांकडून भरमसाठ
अपेक्षा, जीवघेणी स्पर्धा, कॅम्प्युटर्स, टी.व्ही.,
इंटरनेट यारारची आकर्षक साधने, त्यात मोठा
झमेला भर... या सर्वांचा मेल धावून मुलांना
उत्तम वाढने वाढपिणे, त्यांच्यावर योग्य संस्कार
करण हा पालकांसमोर जिकिरीचा प्रश्न उभा
राहिला आहे. वानविकासाच्या विविध सिद्धां-
द्वारे, संशोधनाद्वारे, निरीक्षणामुळे पालकांना
योग्य मार्गदर्शन प्राप्त होऊ शकते. या
दृष्टिकोनातून वानविकासाच्या इतिहासाचे
अध्यायन करणे अत्यावश्यक ठरते.

* वानविकासाचा अर्थ :-

हळुहळू सामाजिक परिस्थिती
बदलली मुलांकडे नवट झाली आणि प्राचीन
ज्ञानाच्या आपल्याला ह्या लक्षा अशा
कटुवाची पूर्वी निर्माण झाली वानसंगोपना
ची पुढादी सर्वसामान्य अशी पूर्वी आढळत
आली. एवढा मात खरे की, प्रौढांच्या मज्जी-

COORDINATOR
Pragati Sanika Kala
Maharashtra

वाक्काया जन्मानंतर व्याप्ता नस देणे
आपश्यक असते.

① वी.सी.जी. नस :- क्षय या रोगाची नस
पहिल्या महिन्यात ह्याची ही नस हिम्यांतर
दोन दिवसात सुरु कमी होते. 6 ते 8 आठव-
ड्यांनी इजेक्शन हिम्या ठिकाणी फोड येतो.
फोड फुटून व्यावून द्रव पाहते.

② ट्रिपल डोस (डी.पी.टी. ची नस) :- वाक्काया
इटसप, धनुषांत व डांब्या रोकणा या रोगा-
चे पुरेहद नस तिसऱ्या महिन्यात ह्याची
एक महिन्याच्या अंतराने हीच नस परत ह्याची
नंतर पुन्हा एक महिन्याच्या अंतराने हीच नस
तिसऱ्यांदा ह्याची. या नसीना ट्रिपल अँटी-
जेन किंवा डी. पी. टी वॅकसीन असे म्हणतात.

③ पहिला बुरस्टर डोस :- ट्रिपल अँटीजेनचा
परिणाम एक वर्षानंतर कमी होतो. म्हणून
वाक्क बीड धनुष्ये झाल्यावर हीच तिसऱ्या नस
परत एकदा ह्याची. त्यामळे वाक्काचे शरीर
पुर्वपल होऊन त्याची या रोगापुरेहद प्रती
कारशक्ती निर्माण होते.

④ दुसरा बुरस्टर डोस :- वाक्कास 4 ते 6 वर्षांच्या
दरम्यान ट्रिपल अँटीजेनचा डोस ह्याचा.
नंतरचे बुरस्टर डोस :- नंतर दर 6 वा वर्षांनी

प्रश्न 1) गृहअर्थशास्त्राचा कोणत्याही दोन शाखालिहून त्याचा हॅनडिन जिवनात उपयोग शक्तिस्तर लिहा ?

उत्तर :-> पारिभाषण हा प्रास्तावना :-> गृहअर्थशास्त्र हा सर्वांच्या जिण्हाळ्याचा विषय आहे. वर्तमानकाळात हा विषय विद्यार्थीनीमध्ये अतिशय लोक प्रिय आहे. ~~वैश्व~~ कुटुंबातील सदस्यांच्या सुखी जीवनासाठी आवश्यक असो हा विषय आहे.

कुठल्याही शाहट्टाचा सर्वांगीण विकास वधत असताना त्याचा उगधार समाज मानल्या जातो. घर किंवा कुटुंब हा समाजाचा एक अमिण घटक आहे. कुटुंबाचे कार्य सुरकीत चालण्याकरिता गृहीणी महत्त्वाची भूमिका बजावत असते. मुका इमारतीला घर बनविण्याचे कार्य गृहीणी करत असते जुन्या काळातही गृहनिर्माण करणे ही एक कला मानण्यात आली आहे. पारिभाष्या काळात ~~वासवधी~~ शिखण वंशतक दिले जाते. परंतु आजकाल समाजात अनेक परिवर्तन आली आहेत. गृहीणी राजगारा करिता घर बाहेर पडत आहेत. तिला वंशवाहेरील व वंशतील उष्ण दोन्ही भूमिका पार पाडत आहेत - ह्या विषयाच्या शिखणाकडे स्त्रिया या दुहेरी भूमिका समर्थपणे पार पाडत आहेत.

प्रश्न 2] कलेच्या तत्वाचे नाव मिळून संतुलन व लय याबाबत साविस्तर लिहा.

उत्तर :- प्रास्ताविक :- प्रत्येक कलाकृतीमध्ये जसे; मुतिकला, चित्रकला, गृहसजावट इ. त्यांची निर्मिती करण्यासाठी काही सिद्धांतांचा उपयोग करणे आवश्यक असते. या तत्वांच्या सहाय्यानेच कलाकृतीस सौंदर्य व आकर्षण निर्माण करता येते. कुठल्याही सजावटीत कलेचे मूलधटक पत्र जर कलेच्या तत्वांनुसार उपयोगाने आणले तर सुंदर सजावट होते. केलेली सजावट केलेल्या दृष्टी कोनातून योग्य दिसणे आहे किंवा नाही हे ठरवणारे धटक म्हणजे कलेची तत्वे आहेत. फक्त यांच्या मूल्य, हे कला म्हणजे समज आणल्या वासुनेची पूर्ती होय. आपल्या स्तुप्त शक्तीची पूर्ती कलाकरे कलेद्वारे करतो. आपल्या धराची सजावट करित असताना गृहिणीला कलेच्या तत्वा-संबंधी माहिती व्हा असल्यास योग्य प्रकारे सजावट करू शकते. साकारित कलेच्या तत्वांचे ज्ञान सशक्यांना मिळणे आवश्यक आहे. कलेचे तत्वे मुकुन पत्य आहेत. ती खालीलप्रमाणे कलेची तत्वे :-

1] प्रमाण (Proportion) :- प्रमाणवद्धता हे कलेचे महत्वाचे तत्वांमध्ये एक आहे. प्रमाणवद्धता ही वस्तूची लांबी, रुंदी, उंची

नाव . शेजनी विलास मुखुटे

B.A.III - 2023-2024

विषय - गृहकार्यशास्त्र

Page No.

Date

08

10

1) (1) बाल विकासशास्त्राची व्याख्या सांगून पृथ्वी
विकासातील फरक स्पष्ट करा

उत्तर: हास्ताविका १-

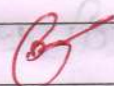
बालविकासशास्त्राची महत्त्व
दिवसेंदिवस लोकांना पट लागले आहे. सामाजिक
परिस्थिती बदलली आणि कौटुंबिक समस्या
वाढल्या विभिन्न कुटुंबाची अपायाने वाढ
आली त्यातच आईवडील दोघेही कामानिमित्त
हराबाहेर पडू लागले. लहान मुलांना
वाढविण्याचा प्रश्न उभा राहिला. त्यातच
पालकांची मुलांकडून प्रेमसाठ अपेक्षा,
जीवणेची स्पर्धा, कॅम्प्युटर्स, टी.व्ही, इंटरनेट
यासारखी आकर्षक साधने त्यात मोबाइलची
प्रभुता या सर्वांचा मेल झालून मुलांना
उत्तम वाढविणे, त्यांच्यावर योग्य
अंशकार करणे हा पालकांसमोर जिकिरीचा
प्रश्न उभा राहिला. आहे बालविकासाच्या
विविध सिद्धांताने संशोधनाद्वारे, निरीक्षणामुळे
पालकांना योग्य मार्गदर्शन प्राप्त होऊ शकते.
या दृष्टिकोनातून बालविकासाच्या इतिहासाचे
अपयोजन करणे उभ्याचे ठरते.

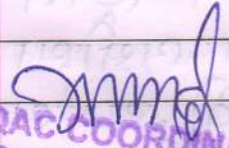
IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

बाळाची जोगप्रतिबंधक काळजी
त्याच्या जन्मापूर्वी सुरु होते. गरोदरावरचेत
अग्नीने पुढीलप्रमाणे धनुर्बिताविरुद्ध
सस टोचून घ्यावी.

गरोदरपणाच्या अवघा डोस
यते 5 माहिन्यांच्या दरम्यान 1 सा डोस
5 ते 6 माहिन्यांच्या दरम्यान 2 सा डोस
8 ते 9 माहिन्यांच्या दरम्यान 3 सा डोस

Home - Eco.
Head of the Deptt
Pragati Mahila Mahavidyalaya
Bhandara.

IQACC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

नाव! पायल कागले

B.A. II 2022-23

विषय - गृहअर्थशास्त्र

Page No.

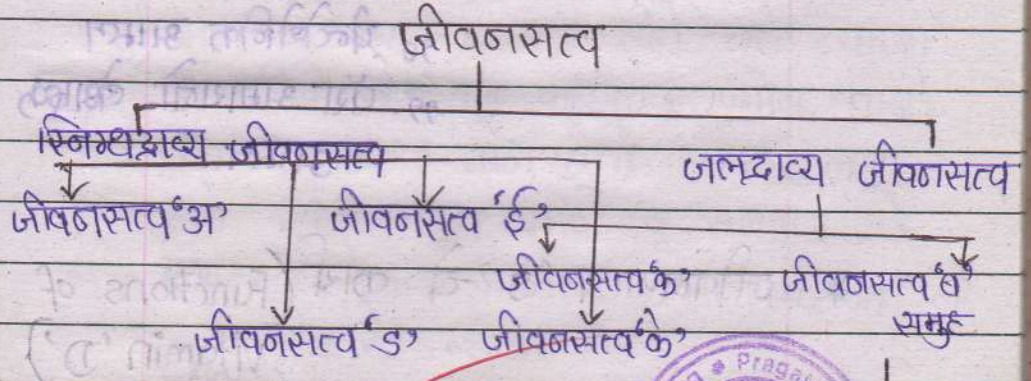
Date

09/10

प्रश्न 1) जीवन सत्त्वाचे वर्गीकरण करा जिवन सत्व (ड)चे प्राप्तीचे साधने व अभावाचे परिणाम या बद्दल अविस्तर लिहा.

⇒ जीवनसत्त्वांना त्यांच्या गुणवत्तानुसार दोन भागात विभाजित करण्यात येते.

1) जन्मद्रव्य जीवनसत्व 2) स्निग्धद्रव्य जीवनसत्व

Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya, Bhandara

1. जीवनसत्व 'व'
2. जीवनसत्व 'व'

महत्त्वे प्रश्न 2) अन्नाचे कार्य
 ⇒ अन्नाची कार्ये:

① आरिरीक कार्य (physiological function)

मानवाने अन्न ग्रहण केल्यानंतर त्यावर पाचकरणांची प्रक्रिया होऊन त्याचे शोषण केल्या जाते व अन्न शरीराचा एक भाग बनल्या जातो. आरिरीक कार्ये आंतगत शरीराची वाढ, उर्जा, उत्पादन व संरक्षणात्मक कार्ये यांचा समावेश होतो.

अन्नात उपस्थित असलेली प्रथिने, खनिज व पाणी ह्या तिन्ही लक्षांमुळे शरीरवृद्धीचे कार्य पार पाडल्या जाते.

IQAC COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

Home - Eco.
 Head of the Dept.
 Pragati Mahila Mahavidyalaya
 Bhandara.

नाव : सुखेखा शैलज निंबार्ने

B. A. II - 2022-23

Date 14/11/23

विषय - गृहशिक्षण

No.

09/10

प्र०) जीवनसत्त्वाचे वर्गीकरण करा. जीवनसत्त्व
[ड] चे प्राप्तीचे साधने व अभावाने
परिणाम याबद्दल सविस्तर लिहा.
उत्तर:- जीवनसत्त्वाचे वर्गीकरण:-

जीवनसत्त्वाचे वर्गीकरण त्यांच्या विरधळण्याच्या क्षमतेवरून केले जाते. जसे काही जीवनसत्त्वे पाण्यात विरधळतात त्यामुळे त्यांना जलद्राव्ये जीवनसत्त्वे म्हणतात उदा. ल जीवनसत्त्व व समुद्र आणि जीवनसत्त्व खिन्धा माध्यमातून विरधळतात त्यांना खिन्धाद्राव्ये जीवनसत्त्वे म्हणतात उदा. जीवनसत्त्व 'अ' 'ड' 'ई' आणि 'के'.

TDAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhanu

कालाव हा आजार पाहलो

* कारणे -

(i) जीवनसत्व ड ही कमतरता आल्यामुळे कार्बोहायड्रेट व फॉस्फोरसचे शोषण नीट होत नाही. त्यामुळे हाड कमजोर होताना

(ii) महान आणव्यालीन क्रिया नीट होत नाही. व जीवनसत्व ड चा अभाव निर्माण होतो.

(iii) आहाराने पोषक घटकांची कमतरता असते

(iv) शुद्ध हवा व सुर्यप्रकाश न मिळणे.

असुख पालायन

IQAS COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bher...

Home - Eco,
Head of the Deptt.
Pragati Mahila Mahavidyalaya
Bhergaon.

20

Name : Jayal H. Kargate.

class : B.A. 3rd year 5th sem

Sub : History.

2021-2023

Assignment

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
 IQAC COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

प्रश्न 9. राष्ट्रसंघाचा स्वरूप करा.

→ प्रस्तावना :-

आंतरराष्ट्रीय सुरक्षा व शांतता यांच्या संवर्धनार्थ पहिल्या महायुद्धानंतर स्थापन झालेली जागतिक संघटना (28 एप्रिल 1919) तिची बीजे तत्पूर्वीच्या इंग्लंडातील हेल्सिंफिक युनियन (1835), युनिव्हर्सल पोस्टल युनियन (1874), रेडक्रॉस (1863), हेग परिषदा, हेग ट्रॉइब्युनल इत्यादी संस्थांत आढळतात.

द्वितीय महायुद्धाच्या काळावधीत (1815 ते 1914) राजनीतिक मसलती द्वारा राष्ट्रराष्ट्रांतील युद्धे मर्यादित करण्यात येण्या शक्य झाले अशी यशात्मक तरी या मसलती प्रासंगिक स्वरूपाच्या होत्या. त्यामुळे गुप्त राजकारणाच्या द्वारा ज्यात्र असलेल्या तत्त्वहीन राजकारणामुळे आंतरराष्ट्रीय राजकारण सशय वनातणावायांनी ग्रस्त झाले होते.

पहिल्या महायुद्धाच्या अमेरीस यान स्मॉस, लॉर्ड रॉबर्ट सेसेल, मिर्झा वृद्धा इत्यादी मुसंधांनी पुढाकार घेऊन मिश्रण राष्ट्रची एक संस्था असावी, या कल्पनेचा पुरस्कार केला. पुढे विलसन यांनी अमेरिकेच्या प्रातिनिधि वृष्टान्त 1918 मध्ये सौदा केली शांतता कार्यक्रम सादर केला. त्यांतील शेवटच्या कलमात राष्ट्रसंघ निर्मितीची

* संदर्भ ग्रंथ :-

Mr. vikaspedia . in, Renuka college.

* पुस्तकालय नाम

संयुक्ता राव संघ चुनौती एवं भाषित्य

* संयुक्ता राव संघ

ICAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhanda

Ku. Damini Suresh Kadam

Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya
Bhandara

Class - B.A IInd year 2023-24

Subject - (History Assignment)

Teacher - Dr. Kalambe Sir

[Handwritten Signature]

IQAC COORDINATOR,
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

विदर्भातील चलो जाव आंदोलन

प्रस्तावना : भारताच्या स्वातंत्र्य
लढ्यामध्ये "चलो जाव" चळवळीची
आपले एक आगळे वेगळे स्थान प्राप्त
करणे आहे या चळवळीचे वैशिष्ट्य
म्हणजे ही चळवळ सुरु होण्याआधीच
चळवळीचे अद्यत्य म्हणून गांधी तसेच
काँग्रेसच्या महत्त्वपूर्ण नेत्यांना सरकारने
कैद करून टाकले त्यामुळे ही चळवळ
ब्रिटिश साम्राज्यातच पुरे होऊन
टाकले होते.

आकाळात विदर्भात महा-
अपह्याने वेगळेच पळण घेतले होते.
जपानने पराहायस्वरू हत्या करणाने
दोस्त शत्रूंचा खुणा जात असल्याने
हिंदूस्थानच्या प्रश्न जोडवणे आवश्यक
असली बिकट ब्रिटिशांनी आपली
14 जुलै 1942 रोजी पहा, येथे
काँग्रेस कार्यकारीने तस वंहाच्या ठराव
जस करण. त्या ठरावस 8 ऑगस्ट
1942 रोजी मुंबई येथे आपल्या काँग्रेस
- च्या अखिल भारतीय शत्रूय समिती
- ने मंजुरी दिली

बिष्कर्ष :-

1942 र्था लढाईत काँग्रेसवा
मिळालेल्हा असलवनेली कारणे :-

① सरकारने दडपशाहीचा मार्ग अवलंबून
ही चळवळ दडपून टाकली. संपूर्ण देशात
पोलीस आणि सैन्याचे राज्य स्थापन
झाले.

② आंदोलनात जनतेला योग्य नेतृत्व मिळाले
नाही.

③ काँग्रेसला आहंसात्मक पध्दत चळवळ करावयाची
होती.

④ चळवळ यशस्वी करण्यासाठी सुनियोजित
योजना कार्यक्रम नेतृत्व आवश्यक होते.

⑤ साम्यवादी पक्ष व मुस्लिम लीगने सहकार्य
कुठे नाही.

⑥ मुस्लिम लीग ह्या आंदोलन पासून
अविगत होती.

[Signature]
IQAC COORDINATOR,
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

18
20

साम्बन्धी सोमेश्वर उपरीकर
प्रगती महिला कला महाविद्यालय
भंडारा

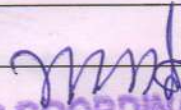
विषय : इतिहास

B.A III प्लेवर्

6th Sem

2023-24

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

अनुक्रमानिका

इजराइल

- ① प्रस्तावना
- ② सांकेतिक चिन्ह
- ③ प्राचीन इजराइल आणि थडूदी
- ④ अरब इजराइल युद्ध
- ⑤ इजराइलचे आधुनिक राज्य
- ⑥ इजराइलमधील धर्म
- ⑦ इजराइल दमास युद्ध
- ⑧ युद्धविराम
- ⑨ निष्कर्ष
- ⑩ संपूर्ण ग्रंथ

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

★ प्रस्तावना :-

इजराइल हा एक अशा देश आहे ज्याने शत्रुनी वेढ्यात अखूनही त्यांना अडचनीत ठेवणे आहे. भारतातील केरळपेक्षा क्षेत्रफळात लहान आहे हा देश आज जगातील मोठ्या देशांपेक्षा प्रत्येक बाबतीत पुढे आहे. इजराइलची गुप्तचर संस्था मोसाद चा नुसता अग्येडा वेळ्याने शास्त्रां केंद्राळा येतो. १९४८ या दिवशी इजराइलने स्वतःचा स्वतंत्र राष्ट्र घोषित केले. इजराइल राष्ट्र हा अरबस्तानमध्ये स्थित एक देश आहे हे दक्षिण पूर्व भूमध्य समुद्राच्या पूर्व टोकाला स्थित आहे याच्या उत्तरेला लेबनॉन पूर्वेला सिरिया आणि जॉर्डन आणि पश्चिमेस इजिप्त आहे. मध्यपूर्वेत असलेल्या हा देश जागतिक राजकारण आणि इतिहासाच्या दृष्टीकोनातून छुप महत्त्वाचा आहे. इतिहास आणि प्राचीन ग्रंथांनुसार ज्यूंचे मूळ निवासस्थान असलेल्या या भागाचे नाव व्दिश्चन इस्थाम आणि यहुदी धर्मात ठळकपणे वापरले जाते. ज्यू मध्य पूर्वे आणि युरोपच्या अनेक भागात पसरते. राकोणिसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात युरोपमधील ज्यूंच्या छवामुळे युरोपीय ज्यू त्यांच्या भागातून पळून, जरुसमेथ आणि आरामासच्या भागात येवून.

★ संदर्भ ग्रंथ

- ① <https://en.wikipedia.org>
- ② <https://www.bhashika.com>
- ③ <https://hi.m.wikipedia.org>
- ④ <https://hi.m.wikipedia.org>

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

नाव - कु. चैतली देविदास शेडे

प्रगती महिला कला महाविद्यालय,
भंडारा

विषय - इतिहास (III sem)

शेन नं -

वर्ग - B.A II

2021-22

Checked
JMO

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. ① 1857 च्या उठावाचे परिष्ण

प्रस्तावना -

भारतीयानी 1857 मध्ये इंग्रज सत्तेविरुद्ध केलेला उठाव काही इतिहासकार या उठावास बंड म्हणतात, तर काही ल्यास स्वातंत्र्ययुद्ध म्हणून गौरवितात. 1857 च्या उठावामागे राजकीय, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक व लष्करी अशी अनेकविधी कारणे होती. 1857 पूर्वी डलहौसी या गव्हर्नर जनरलने आशाम, कुर्ग, सिंध, पंजाब व ब्रम्ह-देशातील पेठू हे प्रांत हस्तगत केले होते. बाहिचे हत्तक वारस नामेंपूर करुण सातारा, साशी, नागपूर, ओरछा, जैतपूर, संबळपूर अशी संस्थाने चालसा केली ल्यास मुदयावर दुसऱ्या बाजी-शावाचा हत्तक मुलगा नानाशाहेव याचा तनय्या बंद केला; अल्पपरिचित कारभाराच्या निमित्ताने डलहौसी अयोध्येचे राज्य व निजामाचा व-हस प्रदेश लाड्यात घेतला. ल्यामुळे लहानमोठ्या सर्व संस्थानात असंतोष निर्माण झाला होता. संस्थाने चालसा साल्यामुळे ल्याच्यावर अवलंबून असलेले लोक व सैनिक बेकार झाले. 1857 पर्यंत इंग्रजांनी साम्राज्यविस्तारासाठी अनेक भुद्वे केली.

ल्यात म्हत्वे आढे की, ल्या उठावात उत्तर प्रदेशातील 18 जिल्हांत प्रत्येकी 30,000 उलेमा व मदरशातील विद्यार्थी हार करण्यात आले होते.

10) जागतिक परिसरि श्रजाना अनुकुल - या उठावा-

च्या पूर्वी
नुकतेच शकियाडी चालू असेलेले क्रिमयीन सुद्ध
संपुग त्याच इंडस्ट विजयी साले होते. क्रिमयीन
सुद्धादुव इंडस्ट कोजा मोकक्या आल्यामुळे त्यांना
संपुग सामश-निशी उठावाल्याडी लढण्यासाठी
त्या कोजा उपरल्या आल्या तसेच इ.स. 1856
मध्ये यिदन्धील अफुच्या सुद्धाचा शेवट साला
होता.

11) धार्मिक सहिष्णुता - भारताच्या अतिशैवाज
परंपरेकडे योग्य मह
दिले जाईल हे आश्वासन देण्यात आले होते.

Handwritten signature and a rectangular purple stamp of Pragati Mahila Kala Mandali, Dhule.

18/09

Assignment

Name :- Seema Devdas
Meshram

Pragati Mahila College Bhandara

Subject :- History
2020-2021

B.A. 2nd Year III Sem

check Roll No :-
mm

mm
IQAC COORDINATOR,
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्रश्न - 1)

1857 चा उठावचे परिहाण

Ans :- 1) प्रश्न 100] १ =

1857 चा संघर्ष
 भोलेक दृष्टिकोनातून अत्यांत महत्त्व पुर्व
 ठरलेला असुन त्याची पार्श्वभूमी विशेषतः
 लॉर्ड डलहौसीच्या काळात तयार झाली
 संघर्ष हा ब्रिटीशांचे दृष्टिकोनातून फक्त
 जैनिकांचा उठाव होता. मात्र खऱ्या अर्थाने
 हा फक्त जैनिकांचा उठाव असुन
 भारतीय समाज मिळाने राज्यकार्येमध्ये
 ब्रिटीशांविरुद्ध असलेल्या असतो त्यातून
 हा संघर्ष लडु आला. जेवा

~~आवरकर यांनी आपल्या 6 सोनेरी
 पाने या ग्रंथामधुन 1857 संघर्ष
 व्हावले भारतीय स्वतंत्र संग्रामाची
 सुरुवात आहे गौरव पुर्व वर्णन केले आहे~~

स्थापना इत्यांनंतर ब्रिटीशांनी भारतीयांचे
 सामाजिक धार्मिक, आर्थिक, राजकीय
 क्षेत्रात अनावश्यक हस्तक्षेप केला.

त्यामुळे अहवा भारतीय जनमानस
 ब्रिटीश सत्येचा विरोधात होता. त्यातून
 लॉर्ड वेव्हरसणीचे लेखाची

परिवारमांचा विचार केल्यान तिचे स्वरूपातूनच ए
 लक्ष करणही भारतीयांना आदर्श झाले. पण य
 उलढ्याचे व अपयशाचे दिर्घकालीन कायेद झालेन
 भारतीयांना वाढीव प्रतीनिधित्व प्राप्त झाले. शासन
 प्रक्रियेन सामील होण्याची व अनुभव राष्ट्रवादी
 चकवक उभारण्याचा व संसदेने या उठावाला धरतळा
 घेतला. त्याची पुनरावृत्ती होणार नाही याली दक्षता
 घेतली. नवे कायेद आरिजित्वात आणले. सामाजिक
 धार्मिक, शैक्षणिक सुधारणा करण्यात कडकाकार होत
 नसता तरी प्रशासकीय शैक्षणिक सुधारणा घडवून
 आणल्या. नवी धोरणे अंमलात आणली जी
 नवी समस्या आरिजित्वात आली. ती सोड्या
 कार बढलाने आजही कायम आहे. दुकंदरीत
 आविष्यकालीन व्यवस्थेचा पारा यामुळे घातल्या
 गेला. असे म्हणजे चुकीचे ठरणार घातल्या गेले
 1957 च्या उठावाचा परिणाम व महत्व आहे

★ अंर्भ सुची :-

- 1) डॉ. ए. डी. शिंदे, वरिष्ठ कडव
- 2) डॉ. डॉ. राजानन, पुन, कडवे

[Signature]
 IQAC COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

नाम → अंजली सहारिवा
बागडे

प्रगती महिला कला महाविद्यालय
भंडारा

विषय → इतिहास

शे.न →

वर्ग → B.A II (Sem) 3

2021-22

Chandana
M.M.

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. (9) ला

1856 च्या उठावाचे परिणाम

उत्तर : इंग्रजांची सत्ता स्थापन झाल्या पासून त्या सत्तेच्या विरोधाने वेगवेगळ्या वेळी व प्रांतात उठाव झालेत या उठावाची स्वरूप मर्यादित होते या उठावाची कारणे व उद्देशाची प्रकृती परन्वे भिन्न होते. त्यात विशिष्ट वेळाने व जन्मलीचे हिन संबध गुंतले होते त्यांचा प्रभावही मर्यादितच राहिला या उठावाची किंवा वेडांचा विशेष परिणाम इंग्रज सत्तेवर झाला नाही. पण 1857 चा उठाव हा परिणाम करणारा ठरला.

1857 चा उठाव अयशस्वी ठरला असला तरी त्या उठावाचे तात्काळीक व दुरगामी अशा दोन्ही स्वरूपात परिणाम द्यावे आले ते खालील प्रमाणे -

9) वंडवातल्यातील एकवाक्येनचा अभाव →

वडाइश्शरा जफर, नानासाहेब पेशवे
कुवसिंह तात्या टोपे अक्षिमळ्ळावण मालवी
अहमदअली शहा राणी लक्ष्मीबाई
वेगम हजरतमहल ही मंडकी या लढ्याची
प्रमुख खुबधार व नेते होते परंतु
त्यांत परस्परांमध्ये कमालीचे मतभेद
व वेगवेगळे होते काळाची गरज म्हणून
त्यांतून एकी झाली मात्र ती एकी
भावानिक स्वकपाची होऊ शकली नाही.

10) सागानिक परिस्थिती इंग्रजांना अनुकूल

या उठावाच्या पूर्वी गुकतेच शशियावाी
चाणू असलेले किमीयन बुध्द संपून त्यात
इंग्लंड विजयी झाले होते किमीयन बुध्दातून
इंग्रज फौजा मोठ्या आल्यामुळे त्यांना
संपूर्ण सामर्थ्यानिशी वंडवाल्याशी लढण्यास
या फौजा वापरल्या आल्या तसेच. ~~स~~
इ.स 1856 मध्ये चीनमधील अफुच्या
बुध्दाचा शेवट झाला होता.

IOA COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Elas

प्र) हिटलरचे परराष्ट्र धोरण 6/6

=> पहिल्या महायुद्धामध्ये जर्मनी पराभूत झाल्या आणि दोस्त राष्ट्रांनी जर्मनीमध्ये विसयिच्या नव आदला. महायुद्धाच्या अंतीम टप्प्यामध्ये जर्मन सम्राट फ्रेडरिच विल्यम द्वितीय व्हायमर पदुन गेला त्यामुळे समाजवादी पक्षाच्या नेता एरिस्ट याने रु पायमर यथे षेक घेऊन राज्यकारभाराची जबाबदारी अर्थकारणी त्यामुळे त्यांना पायमर प्रजासत्ताक या नावाने ओळखतात. राष्ट्रांमध्ये व्हायमर हीडेन बुरग याने नियत करण्यात आली. याने पायमर सरकारने विसयिच्या नव्या अर्थकारण कल्याणामुळे जर्मनीला अन्यायकारक अटीना सामोरे जावे लागले. याने काळात जर्मनीची आर्थिक स्थिती प्रचंड दयःकरणी होती. 1934 मध्ये अडॉल्फ हिटलर हीडेन बुरगच्या मृत्युनंतर जर्मन स्वयंसेवा घेतल्या त्याने जर्मन रीच स्ट्रेसचे सप अर्थीकार आपल्याकडे घेऊन घेतले. बर्लिन आन्व्यानंतर त्याने आपले अन्वयन धोरण राखणुन जर्मनीवर प्रभु पुर्व्व प्राप्त करण. हिटलरच्या परराष्ट्र धोरणाच्या मुख्य आधार विसयिच्या नव्या उन्मेषण होय.

Principal
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bharwadare

1) व्हाईमर प्रदेशाचे अनुत्कारीकरण
 2) रोम वॉर्ल्ड, द्वितीय अन्वयन 31 आर-विना

3) आस्ट्रिया जिंकला ० अंजगटाच्या निमित्तानंतर हिटलरची महत्वाकांक्षा वाढली. त्याने जर्मन नागरीकांवर मल्याचार होत आहेत हे कारण पुढे करून त्याने मार्च 1938 मध्ये आस्ट्रिया पुर्णतः गिळफुगत केला. पिभारीत आस्ट्रियामध्ये स्वंगतर अंघादीत राहिले पाहीजे. असे दोस्त राहिले मत होते. परंतु हिटलरने या कडे अजीवात लक्ष दिले नाही. आणी स्व आपल्या साम्राज्यवादांना शुरुवात केली.

4) झेकोस्लोवाकिया गिळफुगत ० हिटलरने आस्ट्रिया जिंकल्या नंतर झेकोस्लोवाकिया या कडे लक्ष वेधले परंतु त्याने आघि झेकोस्लोवाकियामील * सुडेटन प्रांताची भागणी केली अन्यथा झेकोस्लोवाकियावर आक्रमण करणार अशी धमकी दीली. त्यामुळे त्यावेळी इंग्लंड व फ्रान्सचे अनुभवनाचा अपलक्ष करून 1938 मध्ये म्युनिक करार घडु घडवुन आठाना आघि इंग्ल वीसत राहिली (इंग्लंड, फ्रान्स जर्मनीला फ्रान्स) त्यामुळे (फ्रान्स) जर्मनीला सुडेटन प्रांत देण्यात आले.

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

Principal

प्र) हिटलरचे परराष्ट्र धोरण 6/6

=> पहिल्या महायुद्धामध्ये जर्मनी पराभूत झाल्या आणि दोस्त राष्ट्रांनी जर्मनीमध्ये विसयिच्या नव आदला. महायुद्धाच्या अंतीम टप्प्यामध्ये जर्मन सम्राट फ्रेडरिच विल्यम द्वितीय व्हागिंगर पदुन गेला त्यामुळे समाजवादी पक्षाचा नेता एडवर्ड थॉमस व पायमर यथे वेळ घेऊन राज्यकारभाराची जबाबदारी अर्थकारणी त्यामुळे त्यांना पायमर प्रजासत्ताक या नावाने ओळखतात. राष्ट्रांमध्ये व्हागिंगर हीडेन बुरग याची नियत करण्यात आली. याच पायमर सरकारने विसयिच्या नव्या अर्थकारणी कल्याणामुळे जर्मनीला अन्यायकारक अटीना सामोरे जावे लागले. याच काळात जर्मनीची आर्थिक स्थिती प्रचंड दयःकरणी होती. 1934 मध्ये अडॉल्फ हिटलर हीडेन बुरगच्या मृत्युनंतर जर्मन स्वयंसेवा घेतल्या त्याने जर्मन रीच स्ट्रेसचे सर्व अधिकार आपल्या हाती घेतले. बर्लिन आन्व्यानंतर त्याने आपले अन्तर्गत धोरण राखणुन जर्मनीवर प्रभुत्व प्राप्त करण. हिटलरच्या परराष्ट्र धोरणाचा मुख्य आधार विसयिच्या नव्या उन्मेषण होय.

Principal
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bharwadare

- 1) व्हाईम प्रदेशाचे अनुत्करीकरण
- 2) रोम व्हाईम युद्धाची सुरुवात 31 ऑक्टोबर

3) आस्ट्रिया जिंकला ० अंजगटाच्या निमित्तानंतर हिटलरची महत्वाकांक्षा वाढली. त्याने जर्मन नागरीकांवर मल्याचार होत आहेत हे कारण पुढे करून त्याने मार्च 1938 मध्ये आस्ट्रिया पुर्णतः गिळफुगत केला. पिभारीत आस्ट्रियामध्ये स्वंगतर अंघादीत राहिले पाहीजे. असे दोस्त राह्याचे मत होते. परंतु हिटलरने या कडे अजीवात लक्ष दिले नाही. आणी स्व आपल्या साम्राज्यवादांना शुरुवात केली.

4) झेकोस्लोवाकिया गिळफुगत ० हिटलरने आस्ट्रिया जिंकल्या नंतर झेकोस्लोवाकिया या कडे लक्ष वेधले परंतु त्याने आघि झेकोस्लोवाकियामील * सुडेटन प्रांताची मागणी केली अन्यथा झेकोस्लोवाकियावर आक्रमण करणार अशी धमकी दीली. त्यामुळे त्यावेळी इंग्लंड व फ्रान्सचे अनुनकरणाचा अपलक्ष करून 1938 मध्ये म्युनिक करार घडु घडवुन आठाना आघि इंग्ल वीसत राह्यानी (इंग्लंड, फ्रान्स जर्मनीला फ्रान्स) त्यामुळे (फ्रान्स) जर्मनीला सुडेटन प्रांत देण्यात आले.

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

Principal

नाम :- भाष्यश्री सोमेश्वर उपरीकर

वर्ग :- B.A. 3rd yr

विषय :- इतिहास

13
10

1) स्टॅमिनच्या पंचवार्षिक योजनेचा
आडावा द्या

2) स्टॅमिन हे पंचवार्षिक योजनेचे
जनक वेत्ते होते. त्यांनी रशियामध्ये
अनेक पंचवार्षिक कामे केली आहेत
1918 मध्ये राज्यक्रांती घडून आली
आणि रामेनॉव्ह धरण्याचे आरशाचे
संपुष्टात आली रशियामध्ये कार्य
मार्क्सच्या तत्वाशीनीने प्रेरित होऊन
12 जानेवारी 1924 या दिवशी
पेनिनचा मृत्यू झाल्यानंतर सुत्ता
पाप्तीसाठी स्टॅमिन व टॉट्स्की
आच्यात संघर्ष झाला स्टॅमिन व
टॉट्स्की हे चार पुभावशासी व्यक्ती होते

3) पहिली पंचवार्षिक योजना स्टॅमिन
हे पंच वार्षिक योजनेचा जनक
होय रशियाच्या विकासासाठी पंचवार्षिक
आरडास तयार करून विकासाचा
योजना आढार्या पहिल्या पंचवार्षिक
योजनेनुसार

2) दिवापरचे परराष्ट्रीय - द्योराण सिद्ध करा.
 3) दिवापरचा जन्म १८८८ मध्ये
 ऑस्ट्रेलिया मध्ये ज्ञाया त्याच्या
 घराची परिस्थिती चांगली नव्हती
 वयाच्या १८ व्या वर्षी त्याच्या वडिलां
 चा निधन ज्ञाया मुद्दान वयातच
 त्याच्या घराची जिम्मेदारी ह्या मागायी
 अनेक संमदा दिवापरने परराष्ट्रीय
 द्योराणावर ही संकल्पना प्रदान असतानी
 त्यानी सिद्ध करून दाखवली

वर्ग - 3rd year

प्रगति महिला कला महाविद्यालय, भंडारा

विषय - इतिहास

नाव : कु. प्रिंका भाऊराव कागरे

18
20

- 01] स्टॅलिन्सचा पंचवार्षिक योजनेचा आढावा घ्या.
- 02] हिल्लेचे परराष्ट्रधोरण स्पष्ट करा.
- 03] दुसऱ्या महायुद्धाची दोन कारणे स्पष्ट करा.

01] स्टॅलिन या सरकार, रशियामध्ये आशीतवान लेनी. रशियामध्ये औद्योगिक, सामाजिक विकास आढावा अशी स्टॅलिन्सची महत्त्वाकांक्षा होती. स्टॅलिन्सने जुनी व्यवस्था बंद करून नवीन पंचवार्षिक योजना लागू करीत पहिल्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये स्टॅलिन्सने कृषी क्षेत्रावर भर देण्यास आला. आपला देश स्वयंपूर्ण अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण असावा अशी स्टॅलिन्सची इच्छा होती. आणखी अधिक त्याने कार्यही केले. कृषी क्षेत्रात त्याने कायदे करून कृषी क्षेत्रात आर्थिक उत्पन्न मिळवण्याकरिता त्याने आधुनिक यंत्रांच्या वापराला प्रोत्साहन दिले. नंतरात त्याने इतर देशांना त्याने अनेक कार्यशाळा देऊन त्यांना शिक्षण करून दिले. जगात जगात देशांच्या विकासासाठी उपयुक्त ठरतील अशा योजनेमध्ये पहिले पंचवार्षिक योजना लवकरच पूर्ण करून आला. दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये वग विहित सामाज्या उद्देशा हेतू योजने आणण्यात आली. इतर देशां तुरुलने, रशियामध्ये औद्योगिक क्षेत्राचा योजनेचा प्रमाणाने

10

कामगारानीके पुढारु वाढ केल्याने अनेकाने
 जीवनमान उंचावले. याम्य काळामध्ये
 मध्यम वयोगटात विविध अवजार
 सुद्ध्यामध्ये लागणारी आवश्यक
 साधने मर्याद करण्यार याने अधिक
 मर्यादित नोकरीना शिक्षणाकरिता
 शाळा मर्याद केल्या. स्थानिक काळामध्ये
 शिष्टाचार प्रगतीच्या स्तरावर असल्याचे
 दिसून येते. निरक्षरता पंचवार्षिक योजनेमध्ये
 आधी साक्षरता योजनेतून अपूर्ण शैक्षणिक याना
 पूर्ण करणे मर्यादित करण्यात आले.
 # वर्ग विहित समाप्त्या कार्य पूर्णत्वावर
 आणण्याचा प्रयत्न सुरु होत आहे. स्थानिक
 निरक्षरता पंचवार्षिक योजनेमध्ये अनेक कार्य
 करिते होत आहे. जाण शिष्टाचार
 विकारण्या स्तरावर जाण असलेली मर्याद
 त्यामध्ये काही बाब दिसून येताना
 कामगारानी विविध अवजार
 किंवा मशीनरीजनी लागण्यार सवय
 किंवा पाहिजे त्या प्रमाणाने जाण
 नसल्यामुळे मशीनरीजनी खर्च होताना
 असे असले तरी शाळामध्ये
 कार्क - माकरीचा अभ्यास देण्यात येत.
 शिष्टाचार पुढारु शिष्टाचार
 विकासक वशी आकारण
 मांडली.

03

दुसऱ्या महायुद्धाची वेळे वरिष्ठ
 लहसियच्या महामध्यम रीवच्यान आली
 असे म्हणण्यात हरकत नाही.

दुसऱ महायुद्धाची शुरुवात 1939-45
 अशी होती. जर्मनीवर
 लालेच्या शत्रु विध्वन यामुळे जर्मनीतील
 लोकामध्यम रीड होतीच. हिटलर हा
 जर्मनीतील नांवाशाह म्हणून ओळखला जातो.
 हिटलर याने आपल्या शाकूमक भाषणावरून
 लोकांच्या मनांमध्ये लोकामध्यम काँग्रेसी
 परिस्थिती निर्माण केली.

लहसियच्या महामध्यम अनेक लोकांना
 दुसऱ्या युद्धामध्ये विलीन करण्यात
 आले. सैनिकांच्या संख्येत असा
 घालण्यात आला. आले सारखी भाषा
 बोलणाऱ्या लोकांना वेगळे केल्याने
 लोकामध्यम रीड निर्माण झाली. हा
 हिटलर व 'मुसोलान' यांचे मिळून अनेक
 देशांवर आक्रमण करणे केले.

08

वर्ग - 3rd year

प्रगति महिला कला महाविद्यालय, भंडारा

विषय - इतिहास

नाव : कु. प्रिंका भाऊराव कागरे

18
20

- 01] स्टॅलिन्सचा पंचवार्षिक योजनेचा आढावा घ्या.
- 02] हिल्लेचे परराष्ट्रधोरण स्पष्ट करा.
- 03] दुसऱ्या महायुद्धाची दोन कारणे स्पष्ट करा.

01] स्टॅलिन या सरकार, रशियामध्ये आश्रितवान होती. रशियामध्ये औद्योगिक, सामाजिक विकास आढावा अशी स्टॅलिन्सची महत्त्वाकांक्षा होती. स्टॅलिन्सने जुनी व्यवस्था बंद करून नवीन पंचवार्षिक योजना लागू करीत पहिल्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये स्टॅलिन्सने कृषी क्षेत्रावर भर देण्यास आला. आपला देश स्वयंपूर्ण अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण असावा अशी स्टॅलिन्सची इच्छा होती. आणखी अधिक त्याने कायही करू शकू. कृषी क्षेत्रात आर्थिक उत्पन्न मिळवण्याकरिता त्याने आधुनिक यंत्रांच्या वापराने काम केले. नैज्जातच्या दृष्टीने अशा त्याने अनेक कार्यशाळा उघडून विद्वानांना तयार केल्या. जगातल्या देशांच्या विकासासाठी उपयुक्त ठरतील अशा स्टॅलिन्सने पहिले पंचवार्षिक योजना लवकरच पूर्ण करून आला. दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये वग विहित सामाज्या उद्देशा हेच योजनेचा धोरणयान आला. इच्छेच्या तुलनेत, रशियामध्ये औद्योगिकीकरण याचा प्रमाण

10

कामगारानीके पुढारु वाढ केल्याने अनेकाने
 जीवनमान उंचावले. याम्य काळामध्ये
 मध्यम वयोगटात विविध अवजार
 असेल्यामुळे युद्धामध्ये लागणारी आवश्यक
 वस्तु तयार करण्यावर त्याने अधिक
 भर दिला. लोकांकरिता शिक्षणाकरिता
 शाळा तयार केल्या. स्थानिक कार्ये
 शिथिल प्रगतीच्या स्तरावर असल्याचे
 दिसून येते. निरक्षर पंचवार्षिक योजनेमध्ये
 आधी शाखलेले शोधून घ्यावे आणि शास्त्र
 पूर्ण करणे असा धोरण अर्थानुसार
 वर्ग विहित समाप्त्या कार्य पूर्णत्वावर
 आणण्याचा प्रयत्न सुरू होतो. स्थानिक
 निरक्षर पंचवार्षिक योजनेमध्ये अनेक कार्ये
 कार्यात होती. जाणून घ्या
 विकासाच्या स्तरावर जाण असलेली मरी
 त्यामध्ये काही दाव दिसून येतात
 कामगारानी विविध अवजार
 किंवा मशीनरीजनी तलाक्याची सवय
 किंवा पाहिल्या प्रमाणाने जाण
 नसल्यामुळे मशीनरीजनी तलाक्याची
 असे असले तरी शास्त्रामध्ये
 काल - मावसच्या अभ्यास देण्यात येई.
 शिथिल पुढारामुळे आपली
 विकसित वशी आकारण
 मांडली.

03

दुसऱ्या महायुद्धाची वेळे वळिण्या
 लहसियच्या महामध्यम रीवण्यात आली
 असे म्हणण्यात हरकत नाही.

दुसऱ्या महायुद्धाची शुरुवात 1939-45
 अशी होती. जर्मनीवर
 लोखल्ल्या! शत्रु विध्वन यांमुळे जर्मनीतील
 लोकामध्यम रीड होतीच. हिटलर हा
 जर्मनीतील नांवाशाह म्हणून ओळखला जातो.
 हिटलर याने आपल्या शाकमुक्त भाषणावरून
 लोकांच्या मनांमध्ये लोकामध्यम कांनिती
 परिरक्षिती निर्माण केली.

लहसियच्या महामध्यम अनेक लोकांना
 दुसऱ्या युद्धामध्ये विलीन करण्यात
 आले. सैनिकांच्या संख्येत असा
 घालण्यात आला. आले सारखी भाषा
 बोलणाऱ्या लोकांना वेगळे केल्याने
 लोकामध्यम रीड निर्माण झाली. हा
 हिटलर व 'मुसोलान' यांवर मिळून अनेक
 देशांवर आक्रमण करणे केले.

08

- प्र. १
- १) अ) १९२२ ✓
 - २) ब) सिंधु संस्कृती ✓
 - ३) क) आमुर्वेद ✗
 - ४) घ) पश्चिम ✓
 - ५) अ) सारनाथ ✓
 - ६) इ) अ) सिद्धार्थ ✓
 - ७) क) १४ वे ✓
 - ८) कु) सेल्युलस निकेटर ✓
 - ९) ए) चंद्रगुप्त मौर्य ✗
 - १०) अ) चंद्रगुप्त प्रथम ✗
 - ११) अ) चंद्रगुप्त विक्रमादित्य ✓
 - १२) अ) पाकांक ✓
 - १३) ब) धलधल ✗
 - १४) अ) अल्लाउद्दीन खिलजी ✓
 - १५) ब) दिल्ली अ) कबीर ✓
 - १६) अ) वाराणसी ✓
 - १७) अ) ललावडी ✓
 - १८) कु) उलख्खा ✗
 - १९) अ) डॉ. मेगस्थनीस ✓
 - २०) अ) पाटलीपुत्र ✓

46
80

28

प्र. २ ① सर जॉन मार्शल, रामलाल लॉन्गो
दयाराम सोनी सिंधु संस्कृती

शोधकर्ता/लेखक

संशोधक/लेखक

संशोधक/लेखक

Principal
Pragati Mahila Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. 7 पुष्पा पुष्पावती गुप्त चंद्रगुप्त विक्रमादित्य
की मुलगी होती.

प्र. 8 भारताचा नेपोलियन चंद्रगुप्त मौर्य यांना
म्हणतात.

- प्र. 8
- 1) वरोवर ✓
 - 2) पूरु ✓
 - 3) वरोवर ✓
 - 4) वरोवर ✓
 - 5) वरोवर ✓
- 10

- प्र. 3
- 1) सिंधु संस्कृती → सर जॉन मार्शल ✓
 - 2)
 - 3)
 - 4)
 - 5) रुप्रसेन इवितीचा → वाकाशक राजा ✓

OH

M. N. G. G. G. G.

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

Principal
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

- प्र. १
- १) अ) १९२१ ✓
 - २) ब) सिंधु संस्कृती ✓
 - ३) क) आमुर्वेद ✗
 - ४) ग) वशिष्ठ ✗
 - ५) घ) सारनाथ ✓
 - ६) ङ) सिद्धार्थ ✓
 - ७) च) वर वे ✓
 - ८) छ) सेल्युकन निकेटर ✓
 - ९) ज) चंद्रगुप्त मौर्य ✗
 - १०) झ) चंद्रगुप्त प्रथम ✗
 - ११) ञ) चंद्रगुप्त विक्रमादित्य ✓
 - १२) ट) पाकांक ✓
 - १३) ठ) ललबल ✗
 - १४) ड) अश्वमेध - विजली ✓
 - १५) ढ) दिल्ली अ) कबीर ✓
 - १६) ण) वाराणसी ✓
 - १७) त) ललवंडी ✓
 - १८) थ) उलहरखा ✗
 - १९) द) अ) मेगस्थनीस ✓
 - २०) न) अ) पावलीपुरा ✓

46/80

28

प्र. २ ७) सर जॉन मार्शल, रामलाल लॉन्ग
 दयाराम सोहनी, सिंधु संस्कृतीचा

शोधकर्ता वला.

...

Principal
 Pragati Mahila Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. 2 पुला पुभापती गुप्त चंद्रगुप्त विक्रमादित्य
ची मुलगी होती.

प्र. 3 भारताचा नेपोलियन चंद्रगुप्त मौर्य यांना
म्हणतात.

प्र. 4

1	बरोबर	✓	10
2	चूक	✓	
3	बरोबर	✓	
4	बरोबर	✓	
5	बरोबर	✓	

प्र. 3

1	सिंधु संस्कृती	→ सर जॉन मार्शल
2		
3		
4		
5	रुद्रसेन इवितीया	→ वाकाटक राजा

OH

M.N. GopalPai

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara
Dist. Gondia, M.S.

Principal
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्रगती महिला कला महाविद्यालय भंडारा

घटक चाचणी परीक्षा 20223-24

विषय : इतिहास

वेळ : 50 मिनिटे

वर्ग : बी . ए . सहावे सत्र

गुण : 20

दिनांक : 14/03/2024

प्रश्न 1 ला : स्टॅलिनच्या पंचवार्षिक योजनांचा आढावा घ्या ? ८ गुण

प्रश्न २ रा हिटलरचे परराष्ट्र धोरण स्पष्ट करा ? ८ गुण

प्रश्न ३ रा दुसऱ्या महायुद्धाची ^{दोन} कारणे स्पष्ट करा ? ४ गुण

नाम & संस्था संबंधित वर्ष

वर्ष = B.A. IInd येद

विषय & समाप्ति Assignment

2021-2022

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

प्र. 9 महात्मा कुले यांच्या स्त्री अधिकार-
 उरिणा कुलेच्या आयुष्या आवेष्टार
 महिला लिहा
 → महात्मा कुलेचे स्त्री अधिकार विषय
 विचार आणि उर्ध्व

प्रारंभिक

उद्योगिकांचे श्रम हे मुख्य -
 पद्धतीसाठी 'श्रम मंडळ'
 होते. असे म्हणता येईल उरिणा
 कुले यांच्या उद्योग उद्योगिकांच्या
 पंथ व पुढातल्या प्रभावातून
 श्रमिकांच्या मुक्त झाला गेल्या आधुनिक
 शिक्षणाच्या शोधातून प्रमाणानु
 साराने झालेल्या अनेक तरी-त्यांचे
 प्रवेशद्वारा स्त्री यांच्या जलपास
 बंद होते. शिक्षणावर उच्च वर्गीय
 जातीची महत्त्वाची (निव्वणदारी)
 जल जलपास उद्योग होते
 जलविद्युतांचे वारे शोषविण्या मह्ये
 पंथवाद अजूनही होते. जनतेचा
 शोष होईल व आपल्या राज्यकारभार
 अडथळा निर्माण होतील या चिंता
 दिले अनेकांच्या राज्यकर्ते (वासनाकर्ते)
 सामाजिक पुढारणा घडवून आणण्या-
 साठी उद्योग क्षेत्रात
 पंथवादी आणि श्रमिकांच्या

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

कुलकुली जेत कुयांना पाडाचे पाणी कुये
 वापरावे, भाजीपाला व फळवागोश्याची
 कोठ्या पुढारची म्हागत कुशी. इ.
 थावण्याशिउ व व्यवहारीपयोगी शिक्षण
 दिले. यामुळे भाषण शिक्षण घेतलेच
 पाहिले, अशा जागीच हांगामध्ये
 विद्यार्थी जाली. त्यांनी अकथयसु
 रचतःच्या अक्षुमवाचन तयार
 केला होता. पुढे शिक्षण तज्ज्ञ फक्त
 विचार मांडतो. पण आवित्री वाई
 केवळ नवीन विचार मांडले नाही
 तर ते पेशी. म्हणून आवित्री
 वाई अन्य शिक्षण तज्ज्ञांपेक्षा
 वेगळ्या दर्यात. त्यांनी शिक्षण
 क्षेत्रात मुलगांमि अवकृपाचे का
 केले. त्यांना 'विद्येची देवता'
 असे उ-या शिक्षण कायचे
 प्रस्थापक आक्षुमानाने म्हणतात

Xo

IGAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

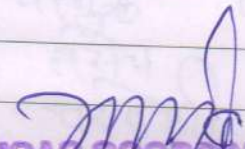
क्षेत्र वेद वायुनि

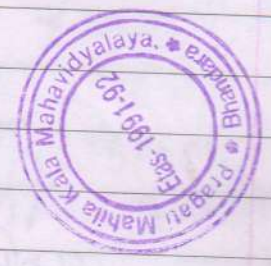
B. A. IIIrd year. (6th sem)

विषय :- समाजशास्त्र

शांति जावहरी पुगती महिला कला
महाविद्यालय भंडारा.

सन :- २०२१ - २०२२

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, B...

★ नवीन शिक्षण घोरण 2020

शिक्षणाच्या सर्व स्तरावर गुणवत्ता हा महत्त्वपूर्ण मुख्य विषय राहिला आहे. आर्थिक जागतिकीकरण सवोत्तम शिक्षणाच्या क्षेत्रात गुणवत्तेची मागणी वाढत चालली आहे. आज जगत गुणवत्तेच्या प्रबंधाची व्यावहारिक रणनीती तयार करण्यासाठी व्यापक प्रमाणात शोध करण्यात येऊ लागले. आजच्या जागतिकीकरण उद्धारिकरण आणि खाजगीकरण युगात देजदारपणा किंवा गुणवत्ता हा शब्द परवलीचा झालेला आहे. एक प्रकारची लेत्रज्ञान संस्कृती उदयास येत आहे. यामुळे शिक्षणापुढे खुप आव्हाने उभे आहेत. तसेच बहुराष्ट्रीय कंपन्या, खाजगी संस्था, परदेशी विद्यापीठ यांनी व्यापक जाळे पसरविण्यास सुरवात केलेली आहेत. म्हणूनच शैक्षणिक संस्थांनी अध्ययन संशोधन प्रशिक्षण व विकास या संदर्भात आपली गुणवत्ता सिद्ध करणे ही काळजी राखत आहे. व ही गुणवत्ता सिद्ध करण्यासाठी संघून गुणवत्ता व्यवस्थापन या मागूर आहे.

Pragati Mahila Kala

व्यापक मोठ्या भौगोलिक सरवर
 विस्तार सामाजिक आणि विंगनिधाय
 अभिक्रम गुणवत्ता सुधारणेसाठी माहिती
 संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा उपयोग यासारख्या
 कार्यासाठी केंद्रीय मॉडेल विविध माध्यमिक
 शिक्षण अभियान शिक्षणाचे संकल्पाने
 विस्तार आणि गुणवत्ता सुधारणा
 यासाठी मध्यम राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षण
 अभियान ही एक संकल्पना यत्किंच योजना
 राखण्या जात आहे.

Handwritten signature

Handwritten signature
IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

नाव:- अश्विनी संजय आतकरी.

प्रगती महिला महाविद्यालय
भंडारा.

वर्ग:- B.A. II Year

विषय :- समाजशास्त्र

2022-2023

TOAC COORDINATOR
Pragati Mahila K
Mahavidyalaya,

TOAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhar

नाव:- अश्विनी संजय आतकरी.

प्रगती महिला महाविद्यालय
भंडारा.

वर्ग:- B.A. II Year

विषय :- समाजशास्त्र

2022-2023

TOAC COORDINATOR
Pragati Mahila K
Mahavidyalaya,

TOAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhar

2) फुले यांच्या स्त्री - स्वातंत्र्याचा जाहीलनामा - स्त्री
 उरुषाचे मानवी क्षक :-

स्त्री ही स्वातंत्र्य आडे तिला सर्व
 पुढाचे मानवी क्षक भविष्य मिळाले
 पाविजेत म्हणून फुले यांनी स्त्री उरुषाच्या
 मानवी क्षकाचा सावजनिक सत्यम
 पुस्तकात प्रामुख्याने उल्लेख केला आहे.
 मध्य युरोप नक्षी भाज स्त्री गुलाम
 मोक्ष याचे मुख्य कारण म्हणजे रियाया
 असानी अक्षित लामुळे त्या सियालया
 मानवी क्षकाविषयी जागृत झाल्या
 नक्षीत असे फुले यांचे स्पष्ट मत
 होते म्हणून ते म्हणतात की सर्व
 रियायाना त्यांचे मानवी क्षक समजव
 देऊ नये.

~~WAD~~

	Page No.
	Date

Page No.	
Date	

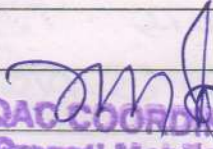
Ku. Damini Suresh Kadoo

Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya
Bhandara

class - B.A IInd year

Subject - Sociology Assignment

Teacher - Dr. paswan mam
2023-24

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

Assignment

प्र (1) डॉ. आंबेडकरांच्या जीवनाचा सांख्यिकीय प्रभाव
जातीच्या आर्थिक बाबतच्या सामाजिक
व्यवस्था स्पष्ट करा

जातीची समीक्षा :

डॉ. आंबेडकर यांनी जातीची समीक्षा
स्पष्ट करणे ही व्याख्या केवळ
सामाजिक नाही तर जातिव्यवस्था
ही सामाजिक आर्थिक यासारख्या
व्यवस्था सर्व पैलूंचे विश्लेषण
केल्याशिवाय आपणांस जातीचे खरे
स्वरूप कळणार नाही आणि जातीची
समीक्षा करतांना आपणांस या
मुद्दांच्या आधारे विचार करता येत

जातीची आर्थिक समीक्षा :

डॉ. आंबेडकर
हे शेर अर्थशास्त्र होते त्यामुळे
त्यांनी जातीचे आर्थिक दृष्टिकोनातून
विश्लेषण करून जातीचे अर्थ स्पष्ट

6. शिक्षणाच्या विधानात मजबूत होव्यामध्ये
अडथळा :-

जानिब्यवस्थेत साम्हज जाती पाळी
सर्वज जातीवर खेळ अज्याय झाला आहे.
परंतु कोणीही जातीच्या शोषणाविरुद्ध संघर्ष
कारवायी तयारी ठेवत नाही. कारण आपल्या
जानिब्ये साम्हजांकी शोषण केले तरी आपल्या
आपल्या जातीवर आपले वरिष्ठ कायम
असले पाहिजे असे त्या व्यक्तींना पारत.
आपले शोषण होऊ नये म्हणून सर्व कामगार
मजबूत येतात. आणि मांडवशाहीच्या शोषण
-विरुद्ध संघर्ष करतात. मार्क्स म्हणतो की,
कामगार वगळीडे गणविद्ययासारखे काहीच
नही. परंतु जानिब्यवस्थेत असे घडत नाही
जानिब्यवस्थेच्या शोषणाविरुद्ध सर्व जातीचे
मोठ संघर्ष होऊन संघर्ष करित नाही.
कारण कोणापही जानिब्यवस्था नष्ट व्हावी.
असे वाहत नाही, असे आंबेडकर साधरण
सांगतात. पुढेच ज्ञान दुसऱ्या जातीच्या
लोकांकेडे व्हावे पाहिजे.
अशाप्रकारे डा. आंबेडकरांनी
जानिब्यी समीक्षा केलेली आहे.

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

देलान्. त्यामुळे शिक्षण व मुलांमध्ये
 मनाचे संवध निर्माण होते. स
 त्याच पुढाचे मुख्य हे शाळेच्या
 आपले सामाजिक भाषी संवध घेऊन
 व शाळा या दुय्यम समुदायाचे
 त्याची सामाजिक निर्मिती होत.
 आणि समोरच्या जिवनासाठी जाणिव
 पु होते व त्यांना अनेक जबाबदाऱ्या
 कळतात. त्यामुळे शाळा याचा
 महत्त्व प्राप्त झाले आहे.

4) समवयव स्थांचा समुह =

सामाजिकरणांमध्ये समवयव स्थांचा
 समुदाया अनेक महत्त्व आहे. या
 समुदायात लहान मुलांचा वेळ वेळो
 त्या वेळाचे नियम काय आहे त्यांना
 माहित असले. समवयव स्थांचा समुह
 यामध्ये अनेकांचे संवध हे
 निश्चित होत जालात. सामाजिकरणांचे
 प्रक्रियेमध्ये समुह जिंवा गवारी
 संवध येतो. या समुदायात
 लहान मुलांचा जबाबदारीची
 जाणिव येते.

अशाप्रकारे कुंडल, शेजार
 शाळा व समवयव स्थांचा समुह या
 चारही माध्यमांचा अत्यंत महत्त्व
 प्राप्त झाले आहे.

Handwritten signature

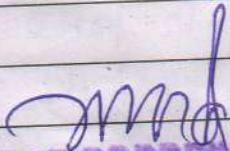
COORDINATOR
 Pragati Mahila Kala
 Mahavidyalaya, Bhandara

सुस्था रीशन विधारे
प्रगति महिला कला महाविद्यालय
भंडारा.

B.A 1st
समाजशास्त्र (असायमेट)

2021-2022

FOAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandara

निर्गम्या व्याख्या आणि अर्थ :-

निर्गम्या व्याख्या :-

① आक्सफोर्ड शब्दकोश :-

“एकतर पुरुष आणि स्त्री या दोन निर्गम्यांची एक, विशेषतः जेव्हा जीविकेपेक्षा सामाजिक आणि सांस्कृतिक फरकाच्या संदर्भात पुरुष आणि महिलांच्या प्रस्थापित कल्पनांशी संबंधित नसलेल्या ओळखीच्या क्षेत्री दृष्टीव्यासा ती या संज्ञेचा उपयोग अधिक व्यापकपणे केला जातो.”

② अन्न आणि शैली संघटन युग :-

“निर्गम्ये निर्धारित महिला किंवा पुरुष योन वैशिष्ट्यांच्या परिणाम स्वरूप केले जात नाही. तर ते सामाजिकरित्या निश्चित केले जाते. हे समाजाच्या केंद्रीय आयोजनाचे लक्ष आहे, आणि जे उत्पादन आणि पुनरुत्पादन उपभाग आणि वितरण प्रक्रियेचे प्रशासन करते.”

③ विरुध्द आरंभ संघटन :-

“निर्गम्ये हा शब्द स्त्रिया आणि पुरुषांच्या सामाजिक रूपात निर्मित वैशिष्ट्यांचे वर्णन करण्यासाठी उपयोगात आणला जातो. तर सेक्स (sex) हा शब्द जीविकेच्या रूपात निर्धारित केलेल्या लीळांच्या संदर्भात

८. भिन्नतेच्या आकृतीबंध हा जैविक फरकां
वरूनसुन ती भिन्न प्रमाणावर आधारित
आहे.

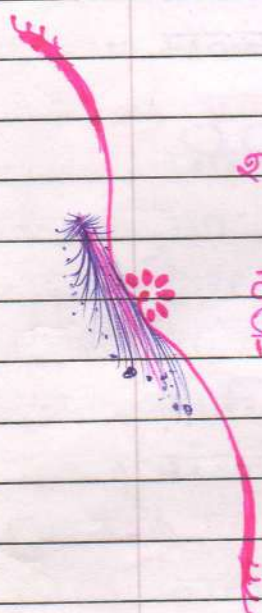
उदा. वेदना झालेच्या माहितीची अडथळा
आधुनिक, लकरी, चांगले होऊ नये, दुःशा
कारण आणवे वेदना हे सध्या विद्या उपचार
करण आहे, अशा दृष्टीने उपचार विचार
करतात. मुल्या तीव्र वेदनांनी प्रश्न असल्या
माहितीला नेहमीच उपचारांनी त्यांच्या वेदना
चे शारीरिक कारणांऐवजी मानसिक कारण
सह्याची मानतात.

Handwritten signature

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bher...

Unit Test

नाम :- पायल मनोज भिगडे
शाखा :- प्रगती महिला कला महाविद्यालय
भंडार
वर्ग :- 'BA' 1st year.
विषय :- समाजशास्त्र (Second sem)

2021-22

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandar

* 1) संस्कृताचा व्याख्या कुठून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करू ?

1) एडवर्ड टायलर (Edward Tylor) :- "समाजाचा एक अवस्था म्हणून मानव जे ज्ञान, कला, प्रथा, नातिव, कायदे, परंपरा आणि इतर धर्मता, सवयी तसेच इतर मान्यता गोळा संचादित करतो, त्या सवयी सांभर एकठावणून संस्कृती असे म्हणतात."

2) राल्फ लिंटन (Ralph Linton) :- "संस्कृती ही शिक्षित वर्तन प्रकार व शिक्षित वर्तन प्रकारांच्या फलांची संचादित किंवा सांबंध समग्रता होय. समुल्य एका विविध समाजाचा अवस्था या नात्याने जे, जे वर्तन प्रकार शिकतो ते सर्व वर्तन प्रकार व या वर्तन प्रकारांची फले संस्कृतांमध्ये समाविष्ट होतात."

3) हर्स्कॉव्हिट्स (Herskovits) :- "संस्कृती वातावरणाचा मानव निर्मित भाग आहे".
(Culture is the man made part of the environment - Herskovits)

4) क्लेसिंग (Keesing) :- "संस्कृती म्हणजे शिक्षित संपुर्णता व वर्तन किंवा स्वतः सामाजिक रीताने वस्तुतः करणे होय".
(Culture, the totality of learned, socially transmitted behaviour or custom. - Keesing)

5) बेगार्ड्स (E.S. Bergard) :-

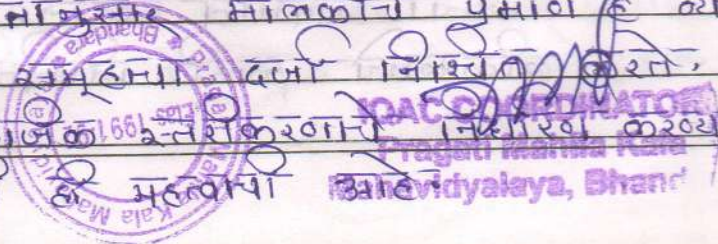

पारसन्सने सामाजिक उत्तरंकरणान् ग्रुण् ,
व्यवहार - कौशल्य आण मालकी हे तीन
आधार सांगिले आहेत .

1) **ग्रुण** :- जे कोणतेही पुरातन न करता वॉ-
कालीन समाजाद्वारा प्रदत्त स्वप्न मिळालेले
उत्पत्त्या वंश , जाल इत्यादीया आधारवर
व्यक्तिला काही ग्रुण सहज प्राप्त होतात .
उदा० बाईला व्यक्तीचे जाल व्यवस्थेत येळ
स्थान असणे .

2) **व्यवहार कौशल्य** :- व्यक्ती आपल्या स्व-
प्रयत्नांने , प्राक्षिके व्वाण अनुभवाद्वारा आप-
ल्या व्यक्तीमत्त्वासाठी काही व्यवहार कौशल्य
संपादिल करते . ज्याच्या आधारवर व्यक्तीच्या
क्रियांने दुसऱ्याच्या क्रियासंदर्भात सापेक्ष मू-
ल्यांकन केले जाते . आण त्यानुसार त्याच्या
सामाजिक स्थानाचे निर्धारण होते . उदा० हा-
करी स्थान मिळविण्याला व्यक्तीला
विशेष प्रयत्न , शिक्षण , प्राक्षिके इत्यादी
गोळा संपादिल करण्या लागतात .

3) **मालकी** :- मालकी म्हणजे ज्या वस्तू
व्यक्तीमत्तक आहेत . आण त्याने आपल्या -
कारिता प्राप्त केल्या आहेत . मालकी ही केवळ
संपत्ती , वस्तू अशा भौतिक गोळ्यांचि असे
असे नाही तर मालकी ही कला - कौशल्य -
चा देखील अस् शकते . सामाजिक मूल्ये
आण मान्यतापुन्ना मालकीचे प्रमाण हे व्य-
क्ती किंवा समूहमांडे द्या निर्धारण करते .
म्हणून सामाजिक उत्तरंकरणाने निर्धारण करण्या
मध्ये मालकी हे मूळत्वा आदिद्यालया, Bhand

प्र. 1

विश्यापनाच्या परिणामाची चर्चा करताना नैसर्गिक किंवा मानवनिर्मित कारणामुळे झालेल्या विश्यापनातून सामाजिक, आर्थिक, मानसिक, कौटुंबिक, आरोग्याची, शैक्षणिक मानाची अन्वधानाची इत्यादी प्रकारच्या समस्या निर्माण होते. क. प्रकाश प्रकल्प निर्माण करताना त्या प्रकल्पावरून रूपाचर्ये येऊ शकतात. परंतु प्रकल्पाच्या विश्यापित लोकांवर कोणत्या प्रकारच्या परिणाम होईल यावरून विचार केला जात नाही. प्रकल्पात वेगवेगळ्या संपत्तीच्या मोबदला लोकांना योग्य मिळत नाही. आजही अनेक प्रकल्प राबत लोकांच्या जीवनात मोबदला वासनात दिवत नाही.

विश्यापनाचा प्रभाव फक्त समुद्रावरच असत नाही, तर शिपावर देखील होतो. अरुण नदीच्या कितीतून शिपांना विश्यापित मानण्यात आत नाही कारण त्यांच्या नावावर जमिन वाहत नाही. म्हणून वासनाद्वारे त्यांना अरुण मिळत नाही. त्या लोकांवर लोकांच्या याचा परिणाम होतो. अन्वधानाची कमतरता, सुभ-सोईच्या वरून, शिपावरून अनेक वेगवेगळे शिपांना त्यांच्या मिळत नसल्यामुळे फक्त वेगवेगळे किंवा मजुरी पर्यंत मर्यादित राहतात.

* विश्यापनाचे परिणाम पुढीलप्रमाणे आहेत

1) भूमिहीनता : जेव्हा कोणता प्रकल्प निर्माण

3) वेधर :- आज अनेक लोक वेधर समेत
ज्ञान आहेत. कोणी स्थावर आहेत आ
तर, कोणी कुठे यावा कारण म्हणजे का
हे पैसेचा अभाव किंवा लोकसंख्या अभाव
आज भरतात खूप लोकसंख्या पाठव आहेत
आज अनेक प्रकल्प निर्माण होत आहेत
त्यामध्ये अनेकांच्या घर तिकिती जात आ
त्यांच्यापुढे खर्चाची नाही आहेत, म्हणून ते
नॉनपारसिक, शिष्टाचार जात आहे म्हणून आ
त्यांचे संघर्ष, सांस्कृतिक सहवास त्यांच्या
पसून द्यायला आहे. कारण आपले, घर
गाव आपलेच असते.

4) आर्थिक पिढ्यन्त :- जेव्हा व्यक्ती अगर कुटुंब
ची आर्थिक स्थिती कमकुवत होत त्यांना आ
क पिढ्यन्त म्हणतात. जेव्हा वेळ संपली त्या
कारणाने अविश्रान्तापूर्वी ही प्रक्रीया सुरू होते.
जवळ हा प्रकार सुरू झाला किडार कोणताही
आर्थिक संध्या त्या संपलीना आर्थिक सुर
प्रधान करील नाही. म्हणून मग त्यांचे लक्ष
घरीवर शास्त्रसुद्धा त्यांना काढत मजबूत
सोई संपत्तीने गुंलपणूक होत करत नाही.
अर्थः

Handwritten signature

Handwritten signature

IQAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala
Mahavidyalaya, Bhandra

3) वेधर :- आज अनेक लोक वेधर हुमले सामने आहेत. कोणी रस्त्यावर शेतकरी तार कोणी कुठे गेला कारण म्हणजे कोणाकडे पैसेचा अभाव किंवा लोकसंख्येचा अभाव आज भारतात खूप लोकसंख्या पाहिले आहे. आज अनेक प्रकल्प निर्माण होत आहेत त्यामध्ये अनेकांच्या धर लोडनी जात आहे त्यांच्यापुढे स्वतःच नाही आहेत, म्हणून ते नालेपाईकोकड, शाहान जात आहे म्हणून आज त्यांचे संवेद्य, सांस्कृतिक सहवास त्यांच्या पासून दुरापत आहे. कारण आपले, धर गाव आपल्या असले.

4) आर्थिक पिपन्नता :- जेव्हा व्यक्ती अगर कुटुंबाची आर्थिक स्थिती कमकुवत होत त्यांना आर्थिक पिपन्नता म्हणतात. बरेच वेळेस शेतातील यास्वविक अविग्रहनापूर्वी ही प्रक्रीया सुरू होते. पण हा प्रकार सुरू झाला किडार कोणताही आर्थिक सेश्या त्या संपत्तींना आर्थिक सुरक्षे प्रदान करील नाही. म्हणून मग त्यांमून लक्ष घरीवर शासनसुद्धा त्यांना आताच मजबूत सोई संपत्तीने गुंलपणूक होत करत नाही. अक्षर

विषय :- समाजशास्त्र

Q.1 प्रभावी जातीची संकल्पना स्पष्ट करून प्रभावी जातीचे परिणाम विद्या.

=> प्रभावी जातीची संकल्पना सर्वप्रथम डॉ. एम. त्रिनिवास यांनी मांडली. यांनी हे संकल्पना समाजातील हलीकोना म्हणून मांडली आहे. तसेच संरक्षणी करणाऱ्यामध्ये प्रभावी जातीच्या संकल्पनेचे विशेष महत्त्व आहे. पोकॉक या समाजशास्त्राच्या मते 'त्रिनिवास यांनी 'वर्ग' या संकल्पना आणून आणली आहे.

डॉ. त्रिनिवास यांच्या मते 'भारताच्या बहुतांश भागातील ग्रामीण समाजाचे जीवन समतल होण्यासाठी प्रभावी जातीची संकल्पना विशेष महत्त्वाची आहे.

प्रभावी जातीची व्याख्या :-

डॉ. त्रिनिवास यांच्या मते :-

इशा जातीला प्रभावी जात म्हणत येईल, कि जेव्हा त्या जातीची लोकसंख्या इतर जातीपेक्षा जास्त असते. आणि आर्थिक अन्वये प्रबलत्वाचे असते.

या वेळी डॉ. त्रिनिवास यांनी
ICDC COORDINATOR
Pragati Mahavidyalaya
Mahavidyalaya, Bhandara
केन्द्र
करून

5/10

Page: _____
Date: 10/05/19

Page: _____
Date: 10/05/19

Page: _____
Date: 10/05/19

सांगीतले हि होती करणाऱ्या मोठ्यानी
 जातीच्या लोकांची संख्या हि इतर जाती
 पेक्षा सर्वात जास्त आहे. त्यांच्यामध्ये
 जमीनदार हे मोठे आहेत. इतर
 जातीच्या जमिनीवैली सर्वात जास्त
 जमिन हि त्यांच्या लगे आहे. लक्ष्य या
 जातीमध्ये शिकलेल्या लोकांची संख्या
 सुरक्षा जास्त आहे. या गावाचा
 प्रमुख हा याच जातीचा आहे. स्व
 शेतकरी जातीचा प्राचीन काळात
 लोकांचे व शेतकरी वारसा जात हि
 प्रभावी होती. तर राज्य करणारी
 जात शूद्रा जात मानली जायची.
 परंतु श्रीनिवास यांच्या मांडलेल्या
 प्रभावी जातीची संकल्पना फार वेगळी
 आहे. प्रभावी जातीच्या संकल्पनेने
 महत्वाचे वैशिष्ट्ये म्हणजे प्रभावीचा
 आधार उच्चता व कनिष्ठता नाही
 तर आर्थिक व राजकीय अनेकरोब
 ती जात वरील जेगात संख्येच्या
 हिल्लेने सर्वात मोठी असणे होय.
 प्रभावी जातीच्या संकल्पनेत शक्ती
 व अनेक अधिक महत्वा दिले
 आहे. श्रीनिवास म्हणतात हि, जातीचा
 अधिकम हा केवळ संरक्षणीक
 फाविर अवलंबून नाही तर सामा
 व संवत्ती हे प्रभावी जातीचे निर्धार
 घटक आहेत.

3) वोट बँकेचा राजकारणाचा उदय :-
पुढाची जातीला राजकारणात विरोध
महत्त्व दिले आहे किंवा जाते. त्यांची
लोकसंख्या इतर जातीपेक्षा जास्त आहेत.
डा. श्रीनिवास यांनी 'वोट बँक' चा संघर्षात
साक्षिती दिली. पुढाची जातीतील संरक्षकांची
अनुयायांची संख्या अपुढाची जातीच्या
आयुधदात्यांच्या अनुयायेला जास्त आहेत.
म्हणून श्रीनिवास म्हणतात कि, आधीन
आयुधदाते हे राजकारणी लोकांची 'वोट बँक'
आसते. म्हणून समाजात लोकप्रिय व 'वोट
बँकेचा राजकारणाचा उदय झाला आहे.

4) अल्पसंख्यांक कनिष्ठ जातीचे खोषण :-
पुढाची जातीचे लोक आपल्या पुतिला व
स्वायत्तिकरीता इतर कनिष्ठ जातीच्या
लोकांचे खोषण करतात. कनिष्ठ जातीचे
पुढाची करावे हे त्यांना मान्य नसते.
ओक्तातिका हि पुढाची जात अरपूर्यांच्या
पुढाचीच्या विरोधात होती. कारण
त्यांना मेहनतीचे काम करण्यासाठी
कमी पेशात अरपूर्य लोक मग्न म्हणून
मिळत होते. अरपूर्य लोक शिकले तर
आपल्या शेतावर काम कोण कोण हि
पिता त्यांना वाटत होती. पुढाची जातीचे
लोक आपल्या वर्तमानाचा उपयोग
कनिष्ठ जातीचे खोषण करणे त्यांचे
अन्याय करणे हे गोष्टीसाठी म्हणतात.

संकल्पना अर्थात प्रगत महाराष्ट्रामध्ये
गंभीर आहेत
अशापणे पुढाची जातीची
अशापणे पुढाची जातीची
अशापणे पुढाची जातीची

दि. 16/4/2024

पत्रां: 2023-24

नाव :- स्नेहा प्रेमलाल कुंभलवार

प्रगती महिला कला महाविद्यालय
मिंडारा

05
16

विषय :- समाजशास्त्र

कॉर्स :- BA 1st year 2nd sem

प्र. सामाजिक आंदोलन म्हणजे काय ?
आंदोलनाचे कारण लिहा.

उत्तर :- सामाजिक आंदोलन म्हणजे सामाजिक चळवळ होय. चळवळ किंवा आंदोलन ही संज्ञा समस्त भारतीय लोकांना परिचित आहे. 15 ऑगस्ट 1947 रोजी स्वातंत्र्य मिळाल्याने लोकांना असंख्य भारतीयानी केलेल्या स्वातंत्र्य आंदोलनाचा दिवस उगावला. सामाजिक आंदोलनात, चिंपकी आंदोलन, शेतकरी आंदोलन यासारख्या आंदोलन क्षेत्रांच्या असत. ग्रामीण - नागरी चळवळ समुदायात शहर व-यात ग्रूप धनदाट जंगल असतात.

कारण :-

① सामाजिक विघटन :-

हे एखाद्या विशिष्ट काळातील सामाजिक विघटन म्हणजे स्थिती वा उपरच्या प्रतिकार प्रतिकार आहे.

② सामाजिक अन्याय :- सामाजिक अन्याय म्हणजे समाजात कोणत्याही देशात अन्याय होता कामा नये. समाजात छुप अन्याय होतात. या अन्याय थांबवण्यासाठी भारताने न्याय काढला.

③ सांस्कृतिक वळण :- सांस्कृतिमध्ये वळण कोवणे छुप गरजेचे असते. सांस्कृति किंवा समाजात पांगल वळण असले तर समाज व सांस्कृती पांगला असता.

10/10

TOAC COORDINATOR
Pragati Mahila Kala Mahavidyalaya, Bharatpur

① सामाजिक अन्याय :- सामाजिक अन्याय म्हणजे समाजात कोणत्याही देशात अन्याय होता कामा नये. समाजात छुप अन्याय होतात. या अन्याय थांबवण्यासाठी भारताने न्याय काढला.

③ सांस्कृतिक वळण :- सांस्कृतिमध्ये वळण कोवणे छुप गरजेचे असते. सांस्कृति किंवा समाजात पांगल वळण असले तर समाज व सांस्कृती पांगला असता.

सहीद डॉ. नरेंद्र दाभोलकर स्थापित (स्थापना ०९ ऑगस्ट १९८९)

विज्ञान निर्भयता नीती

महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती

माधव बावगे

राज्य कार्याध्यक्ष

आग्नी वारस विवेकाचे

मध्यवर्ती कार्यालय : भास्कर, ६८, कालिकादेवी नगर, संघमा चौक, गोळीवार टेकडी रस्ता, धुळे - ४२४००१.

पत्रव्यवहाराचा पत्ता : 'अभियान' प्रकाश नगर, बाशी रोड, संविधान चौकाजवळ, लातूर - ४१३५३१.

Email : madhavbawgemans@gmail.com

मो. : 9404870435 / 9422463564

Date १७/०९/२०२२

प्रति,

मा. मुख्याध्यापक/ग्रहपाल/प्राचार्य,

प्रगती महिला महाविद्यालय
जि. भंडारा.

विषय : आपल्या शाळा, महाविद्यालय, वसतिगृहात वैज्ञानिक दृष्टीकोन, अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यक्रमाचे आयोजन करणे बाबत.

महोदय,

महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीच्या वतीने "विदर्भ स्तरीय अंधश्रद्धा निर्मूलन प्रबोधन अभियान" अंतर्गत वेगवेगळ्या टीम विदर्भात दिनांक १९ ते २३ सप्टेंबर २०२२ या कालावधीत विदर्भातील सर्व जिल्ह्यात येत आहेत. त्यापैकी एक/दोन टीम आपल्या जिल्ह्यात दिनांक २०/९/२०२२ रोजी येत आहेत.

कृपया आपल्या शाळा, महाविद्यालय, वसतिगृहात या कार्यक्रमाचे आयोजन करून सहकार्य करावे ही नम्र विनंती.

स्थानिक संपर्क कार्यकर्ते व मो. नं. ९४२३११२१८१ /

जोडीदाराची विवेकी निवड

दि. २०/९/२०२२, वेळ १२.३० वाजता

श्रीमती जि. सातोफिर
पुस्तक भाषा उद्भव लेखी
१९-९-२२

माधव बावगे,

राज्य कार्याध्यक्ष

गजेंद्र सुरकार (वर्धा)
राज्य प्रधान सचिव,

संजय शंडे, (नागपूर)
राज्य सरचिटणीस

बबन कानकिरड (अकोला)

प्रा. नरेश आंबेडकर
स्थानिक संयोजक

श्री. सुशीलदास शिंदे (जांभेड)

रेखा खाडे (कोल्हापूर)

९४२३११२१८१